

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ Ζ'

ΤΕΥΧ. 42

ΜΑΡΤΙΟΣ 1980

Γραφεία: Όδος Μαυρομυχάλη 7—Τ. 143
Τηλ. 36.34.152 — 65.11.669

ΜΑΡΚΟ
ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ

ΚΙΤΣΟ
ΤΖΑΒΕΛΑΣ

ΛΑΜΠΡΟ ΒΕΪΚΟΣ

ΓΕΩΡΓ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ. ΔΑΓΚΛΗΣ
Υπουργός Γενικού Επιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ. ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Αρχηγός Χειμάρρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Ανθυπλοίαρχος
ΧΑΡ. ΛΙΑΜΠΗΣ
Ανθυποπλοίαρχος
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΛΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Υφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ. ΧΡΟΝΗΣ
Υπολοχαγός Οικονομικός
ΠΕΡ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ. ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικός
ΓΕΩΡΓ. ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ. ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Επίτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Ομότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Ακαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΙΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ο από Ιωννίνων Αρχιεπίσκοπος
Αθηνών και πύσης Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ. ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Μ. ΜΕΛΑΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Ακαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Ακαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος - Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ.,
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΑΘΗΝΑΙ, οδός Μαυρομιχάλη 7
Τ. 143 — Τηλ. 36.34.152
Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο:
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ
Αγία Παρασκευή Αττικής - Γερψιθέας 64
Τηλ. 65.11.669

Τυπογραφείον:
Γ. ΜΠΡΟΥΖΙΩΤΗΣ — Γ. ΚΑΤΣΑΡΟΣ
Κωλέττη 4 — Τηλ. 36.03.820
Τυπώνεται σε 3.000 αντίτυπα και αποστέλλεται στα Μέλη και τους Ακροατάς αντί δρ. 10.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
Δυὸ λόγια γιὰ τὸ θέμα τῆς 26ης Μαρτίου	2
Ἄλεξ. Χ. Μαιμιπούλου. Ἡ Ἡπειρος στὸ Ἐθνολογικὸ Μουσεῖο	4
Βασίλ. Περσεΐδης. Ἡ πίστις καὶ ἡ τιμὴ τῆς Ἑλληνίδας στὸ Δημοτικὸν Τραγούδι	9
Τῆς Συντάξεως. Ἀνέκδοτα τῆς Δουλείας	13
» » Ἀκροστιχίδα Ζήτσας	14
» » Ραγιάδιον Ἐπινοήσεις	18
Στάθης Δ. Λαμπρίδης. Ζωσιμάδες, οἱ Μαικήναι τῶν Ἑλλήν. Γραμματέων	19
Τῆς Συντάξεως. Ἀλληλογραφία Κοραῆ - Γ. Ριζάρη	25
Τῆς Συντάξεως. Φίλ. Δραγούμης	27
» » Ἡπειρ. Πνευμ. Ζωὴ καὶ Κίνησις	28
Τῆς Συντάξεως. Ἐσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις	29

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Μπουκέτο άντρείας κι όμορφιάς του '21.

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ Ζ'

ΤΕΥΧ. 42

ΜΑΡΤΙΟΣ 1980

Γραφεία: 'Οδός Μαυρομιχάλη 7—Τ. 143
Τηλ. 36.34.152 — 65.11.669

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

Ἡ «Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία» ὀργανώνει τὴν 26ην Μαρτίου 1980, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 7.30' μ.μ. εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, Ἐλευθ. Βενιζέλου 22 — Ὀμήρου, τὴν πέμπτην κατὰ σειράν πνευματικὴν ἐκδήλωσιν τῆς περιόδου 1979—80.

Κατ' αὐτὴν θὰ ὁμιλήσῃ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας Κοσ. Ἀλέξανδρος Χ. Μ α μ μ ὀ π ο υ λ ο ς, μὲ θέμα: Ἡ συμβολὴ τῆς Βορ. Ἡπείρου στὸν Ἀγώνα τοῦ '21.

Παρακαλοῦμεν ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ τιμήσετε τὴν Ἡπειρωτικὴν ἐκδήλωσιν μὲ τὴν παρουσίαν σας.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ.

Ὁ Ἀντιπρόεδρος
ΚΩΣΤΑΣ ΕΞΑΡΧΟΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
ΣΤΑΘΗΣ ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ 1914

ΜΝΗΜΗ ΚΩΝΣΤ. ΣΚΕΝΔΕΡΗ

ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ — ΧΑΡΤΩΝ — ΒΙΒΛΙΩΝ — ΕΓΓΡΑΦΩΝ — ΕΝΤΥΠΩΝ — ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ.

ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ — ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΣΥΛΛΕΚΤΩΝ.

Αἴθουσα ΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ — Βασιλίσσης Σοφίας 22.

Ἄνοικτὴ ἀπὸ 26 μέχρι 30 Μαρτίου 1980.

ΩΡΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ 9—1 μ.μ.

Δυὸ λόγια γιὰ τὸ θέμα τῆς ὀμιλίας τῆς 26ης Μαρτίου

ΑΛΕΞ. Χ.
ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Γεννήθηκε στὸ χωριὸ Στεγνόπολη τῆς Λιούντζης, περιφέρειας Ἀργυροκάστρου τῆς Βορ. Ἡπείρου τὸ 1914. «Ἄπορος εἰς τὸν ὑπερθετικὸν βαθμὸν» γράφει τὸ πιστοποιητικὸ τῆς γεννήσεώς του, γραμμμένο μὲ καλλιγραφικὰ γράμματα, σὲ ἄπταιστη ὀρθογραφικὰ καὶ συντακτικὰ γλώσσα, μὲ τὸ ὅποιο τὸν ἔχουν ἐφοδιάσει οἱ «Μουχταροδημογέροντες τῆς Κοινότητος». Καὶ ἦταν σχεδὸν ὅλοι οἱ Λιουντζιώτες ἄποροι «εἰς τὸν ὑπερθετικὸν βαθμὸν» παρ' ὅλο ὅτι κατοικοῦσαν σὲ διώροφα καὶ τριώροφα παλατιάκια, στερούμενοι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἀφοῦ κατεστράφη τὸ 1922 ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀνατολῆς μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ οἱ Λιουντζιώτες τῆς Πόλης, ἀπ' ὅπου ἀποζοῦσε ἡ χιλιόκαλη Λιούντζη μὲ τὸν συγκομισμένο ἀρίφνητο πλοῦτο τῆς.

Μετὰ τὶς γυμνασιακὰς του σπουδὰς (Βοστίνα) παρηκολούθησε νομικὰ στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν. Ἀπὸ νωρὶς, ἀπὸ τὰ

μαθητικὰ του χρόνια (Διάπλαση τῶν Παίδων, «Νέα Ἑστία», «Φωνὴ τοῦ Παιωνίου» Σακελλάριου, «Ἀγροτικὴ Ἠχώ» Τσιμογιάννη, «Ἀῶος» Δόβα - Λαμπρίδη, «Ἐλευθερία» Χρηστοδασίλη, «Πελασγὸς» Σκενδέρη, «Ἡπειρωτικὸν Μέλλον» ἀπὸ τοὺς συνιδρυτὰς του (1935), καταπίεστηκε μὲ τὸ ἠθογραφικὸ διήγημα καὶ τὸ χρονογράφημα.

Στὰ 1935 μὲ τὸν Τάκη Τσιάκο καὶ κατόπι μόνος του διηύθυνε τὸ περιοδικὸ «Ἡ Βόρειος Ἡπειρος» τοῦ Συλλόγου Βορειοηπειρωτῶν μέχρι τὸ 1937.

Διευρύνει τοὺς πνευματικὸς ὀρίζοντας συνεργαζόμενος καὶ μὲ ἄλλα περιοδικὰ καὶ ἡφμερίδες ὅπου καταγίνεται μὲ ἐπιτυχία καὶ σὲ ἱστοριοδιφικὰς καὶ λαογραφικὰς ἔρευνες καθὼς καὶ ταξιδιωτικὰς ἐντυπώσεις. Οἱ ἐργασίαι του σκόρπιες στὸν περιοδικὸ τύπο ὑπερβαίνουν τὶς διακόσιαις. Ἀὐτοτελεῖ ἔργα του ἐδημοσιεύτηκαν «Ἡπειρος Λαογραφικὰ - Ἠθογραφικὰ. Ἐθνογραφικὰ τόμος Α' 1961 καὶ τόμος Β' 1964 (εἰκονογραφημένα ἐγχρωμα). Στὶς ἐκδόσεις τῆς «Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας». Ὁ μύθος τῆς ἀλβανικῆς συμβολῆς εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος (ἱστορικὴ μελέτη) 1963, Ν. Χρηστοδασίλης, ὁ διηγηματογράφος, ὁ λαογράφος, ὁ πατριώτης (1965). Ἡ ξενιτειὰ καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι (1966), Ἀγγελικὴ Χατζημηγάλη καὶ ἡ Ἡπειρωτικὴ Λαϊκὴ Τέχνη (1967) Σχολεῖα καὶ διδάσκαλοι τοῦ ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ (1967). Τοῦ τόπου μου καὶ

του καιρού μου. Ήπειρωτικές σελίδες. Ιστορικά διηγήματα. Σ' αυτόν τον τόμο δημοσιεύονται και τρεις μελέτες του: 1) Ήπειρωτική Εύεργεσία και νεοελληνική αναγέννηση. 2) Αγωγιάτες και Κιρατζήδες και 3) Δημογεροντία, θεσμός αυτοδιοικήσεως επί Τουρκοκρατίας. Οι δυο τελευταίες ιστορικολαογραφικές, ή πρώτη ιστορική μελέτη. Έτος εκδόσεως 1968.

Γεώργιος Καστριώτης, ιστορική μελέτη, 1968, Ήπειρος και Λακωνία, ιστορική μελέτη 1968, Απόστολος Αρσάκης και Φιλεκπαιδευτική Έταιρεία, με στοιχεία από τα Πρακτικά της Έταιρείας αυτής, 1970.

Μεταπολεμικά Κληροδοτήματα και Δωρεάι 1971. Η συμβολή της Βορ. Ήπειρου, στον Αγώνα του 1821, 1971, Λαϊκή Αρχιτεκτονική. Ήπειρώτες μαστόροι και γεφύρια 1974.

Τριπλή, λένε οι κριτικοί του έργου του, είναι ή πνευματική δραστηριότητά του: ιστοριοδιφική έρευνα, λαογραφία και ήθιογραφικό διήγημα. Οι ιστορικές του μελέτες διακρίνονται για τα πλούσια και σημαντικά στοιχεία, που προσκομίζουν στην ευρύτερη ιστορική έρευνα, για τη βιβλιογραφική τεκμηρίωση και τα θετικά συμπεράσματα. Οι λαογραφικές του έξ άλλου έργασίες έχουν αφηγηματική ζωντάνια, χρήσιμες απόψεις και πλούσιο υλικό. Τα ήθιογραφικά του τέλος διηγήματα χαρακτηρίζονται για τους άδρους λυρικούς χρωματισμούς, την περιγραφική όμορφιά, την πηγαία έκφραση και την ιδιαίτερη ζωντάνια και το χιούμορ της λαϊκής μας γλώσσας. Το έργο του Μαιμπούλου είναι έμπνευσμένο από την Ήπειρο. (Βλέπε Μπάμπη Κλάρα «Βραδυ-

νή» 20.3.61, 10.2.69, Π. Κυριαζή «Ήως» τεύχος 87, 1965. Α. Καραντώνη, «Ραδιοπρόγραμμα» 4—10 Απριλ. 1965, 2—8 Μαρτίου 1969, Αγ. Φουριώτη «Απογευματινή» 15.3.65, 30.10.68, Δημ. Κόκκινου «Ήπ. Έστία», Σεπτ. 1966, Ι. Μ. Χατζηφώτη, «Έθνος» 19.2.69. Στ. Αρτεμάκη. «Έλ. Κόσμος» 23.8.69, Δημ. Σταμέλου. Έγκυκλοπαίδεια Νεοελληνικής Λογοτεχνίας λήμμα Μαιμώπουλος, Έγκυκλοπαίδεια «Πάπυρος Λαρούς» λήμμα Μαιμώπουλος).

Τέλος σαν κοινωνικός και πολιτιστικός παράγοντας είναι μέλος πολλών επιστημονικών Έταιρειών και Ίδρυμάτων.

Μέλος του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός», της Λαογραφικής Έταιρείας, της Έταιρείας των Φίλων του Λαού, της Φιλεκπαιδευτικής Έταιρείας, του Συνδέσμου Ιστορικών Συγγραφέων, της Ιστορικής και Έθνομολογικής Έταιρείας, της υπό τον στρατηγόν Δ. Μπότσαρη ΠΕΑΚ (Πανελληνίου Έταιρείας Αυτοδιαθέσεως Κύπρου) και Πρόεδρος της Ήπειρωτικής Έταιρείας από του 1974.

Στο θέμα της 26ης Μαρτίου ο όμιλητής θα αναφερθεί στη συμβολή στον Αγώνα του '21 ειδικά του ήπειρωτικού βορείου διαμερίσματος, που είναι γνωστό σήμερα με τον πολιτικό όρο Βόρειος Ήπειρος και που ή συμβολή αυτή και στους κατοπινούς αγώνες δείχνει την αναμφισβήτητη ελληνικότητά της και τους πόθους της να άποτελέσει τμήμα άναπόσπαστο μίας άπελευθερούμενης Ελλάδας, που έπεδίωκε ή κοσμοξάκουστη αυτή εξέγερση.

Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΣΤΟ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Τοῦ κ. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ,
Προέδρου τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἑταιρείας

—Ἔ! ὄρὲ Μάρκο, ἤθελα νὰ ἔχα τὴν παλληκαριά σου, μὰ ὄχι τὴν πίστη σου!

(Ὁ Μουστάμπεης Κιαφζέζης, πού σκοτώθηκε ἀργότερα στὴ γνωστὴ μάχη τῆς Ἀράχοβας μετὸ Γεώργιο Καραϊσκάκη, ἀτενίζοντας μὲ θαυμασμὸ τὸ κεφάλι τοῦ Μάρκου Μπότσαρη κατὰ τὴν ἐπαναταφὴ τῶν ὄστων, πού εἶχαν ξεθάψει οἱ Τουρκαλβανοὶ μετὰ τὴν πτώση τοῦ Μεσολογγίου νομίζοντας πῶς θὰ βροῦνε στοὺς τάφους τὰ χρυσὰ ὄπλα του).

Στὰ 1884, «Δύο ἔγκριτα σωματεῖα τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος «Παρνασσός» καὶ ἡ «Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἑταιρεία τῆς Ἑλλάδος» ἔλαβον, ἐν κοινῷ πόθῳ συναντηθέντα, τὴν ἀρχιβουλίαν τοῦ πανηγυρισμοῦ τῆς 25ης Μαρτίου, ἐπετείου τῆς Ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας, δι' Ἐκθέσεως ἀντικειμένων ἱστορικῶν ἐχόντων σχέσιν πρὸς τοὺς ἐνδόξους ἀνδρας τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν». (Ἐστία, τόμ. Θ' (1884) σελ. 103).

Ψυχὴ τῆς ὀργανώσεως ἐκείνης ἦταν ὁ Μιχαὴλ Μελάς, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Λέοντος τοῦ «Γεμροστάθη» Δήμαρχος Ἀθηναίων, Πρόεδρος τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας κλπ.

καὶ ἀφοῦ ὁ λόγος τόσο κοντὰ στὰ «ἔγκριτα σωματεῖα» ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ ν' ἀναφέρω «παρεκβατικῶς» ὅτι ἡ μνήμη τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων διασώζει, ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους τοὺς Λάμπρους γιὰ τὸν «Παρνασσό» καὶ τὸν Κων. Ράδο γιὰ τὴν Ἐθνολογικὴ, Ἑπειρωτῆς, αἰώνια σκεύη ἐκλογῆς, σὲ κάθε μεγάλο ἔργο τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος.

Στὸ Μουσεῖο τῆς Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας σιγά - σιγά, χρόνο μετὸ χρόνο, ὠδεύε ὅ,τι ἡ Ἐθνικὴ εὐλάβεια προώριζε γι' αὐτό. «Ὅ,τι ἅγιο καὶ τιμαλφές σωζόταν ἀπὸ τοὺς τιτᾶνες τοῦ 21 πού ἐκλείναν τὰ μάτια, ἕνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλον, ἄλλοι ὄλθιοι καὶ ἄλλοι πικραμένοι, ὄλλοι ὅμως κατάφορτοι ἀπὸ τὴ δόξα τοῦ κοσμοξάκουστου Ἀγῶνα.

Στὰ 1962, 21 Ἰουνίου, ἕνας ἄλλος Ἑπειρωτῆς, ὁ Νέστωρ στρατηγὸς Δημ. Μπότσαρης, ἀπὸ τὴ φύτρα τοῦ Νότη, Πρόεδρος τῆς «Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας» διωργάνωνε τὰ ἐγκαίνια τοῦ Μουσείου, πού αὐτὸ ὕστερα ἀπὸ περιπλανήσεις ἐτῶν ἀπὸ τὸ Πολυτεχνεῖο, τὴ Λέσχη Ἐργαζομένου Κοριτσιοῦ, κατέληξε τέλος στὸ Μέγαρο τῆς Παληᾶς Βουλῆς.

Θὰ πρέπη μὲ τὴ λαμπάδα στὸ χέρι μέρες κι ἐβδομάδες ὁ εὐλαβικὸς

προσκυνητής να φέρη γύρω τὸ πανσεβάσμιο αὐτὸ κοιμητήρι τῆς προγονικῆς δόξας. Ἡ τέφρα τοῦ θανάτου ἐσκόρπισε τὴν ἐκεχειρία σ' αὐτὲς τὶς μεγάλες αἰθουσες, ὅπου ἡ ἄφωη ὀμήγουρη τῶν Ἀγωνιστῶν σὲ μιὰ λευκὴ θάλασσα πολύπτυχης φουστανέλλας δείχνει τὸ τέρμα τῶν παθῶν τῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ 21.

Ἐδῶ ὁ Ὀδυσσεύς Ἀνδρουῦτος, ἐδῶ καὶ ὁ φονεὺς τοῦ Ἰωάν. Γκούρας, ἐδῶ ὁ Καραϊσκάκης, ἐδῶ καὶ ὁ διώκτης τοῦ Ἀλέξ. Μαυροκορδάτος, σὲ μιὰ μηδαμινὴ ἀπόσταση ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἄφωνοι, ἀκίνητοι μὲ τὴν Ἑλλάδα στὴ διάνοιά τους, καρφωμένοι στὴ μουσειακὴ αἰώνια ἀταραξία.

Αὐτὴ ἡ συνέλευση τῶν νεκρῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ 21 εἶναι ἡ μοναδικὴ σὲ εὐπρέπεια καὶ κοσμιότητα σὲ πλήρη ἀντίθεση μὲ ὅλες τὶς συνελεύσεις ὄλων τῶν Ἑλλήνων καθ' ἐποχῆς, ὅπου ὅσοι ὀμιλοῦσαν ἦταν πάντοτε περισσότεροι ἀπὸ κείνους ποὺ ἀκούγανε, λὲς καὶ κυριαρχεῖ ἡ θλίψη καὶ ἡ τύψη γιὰ τὸ ἄδικο αἷμα, ποὺ χύθηκε στοὺς ἐμφύλιους ἀγῶνες, ποὺ ἐσπίλωσαν καὶ ἀμαύρωσαν τὴ δόξα τοῦ Μεγάλου Ἀγῶνα ἀπὸ τὰ 1822 κι ἔπειτα. Συχωρεμένοι κι ἀσυχώρητοι ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδας, Ἡπειρο, Πελοπόννησο, Ρούμελη καὶ Μακεδονία, κι ἀπ' τὰ Νησιά, ἀπὸ τὴ Μικρασία καὶ τὴ Δακκία, ὅπου περπάτησε τὸ ἅγιο πόδι τους, ὅλους τοὺς ἔκλεισε ὁ θάνατος καὶ τῶν ἐπιγόνων ἡ μνήμη στὶς αἰθουσες αὐτὲς γιὰ τὴν ἐποπτικὴ ἀναπόληση τῆς νεώτερης Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

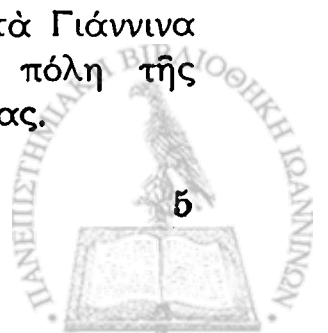
Στὰ πανελλήνια ἐκθέματα πλούσιος ὁ ἔρανος τῆς ἠπειρωτικῆς φιλοπατρίας, ποὺ συγκεντρώνει ξεχωριστὰ τὸ ἐνδιαφέρον μας στὸ βιαστικὸ μας σημερινὸ σημείωμα.

Ἡ συμβολὴ τῆς Ἡπείρου στὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821, νομίζω ὅτι δὲν θρῆκε τὴν ἔξαρση τῆς τουλάχιστον συγκεντρωτικῆς καὶ ἀντάξια τῆς μεγάλης σημασίας της. Ἀπειρες μονογραφίες καὶ μελέτες, μὰ τοῦ χρόνου τὸ πλήρωμα δὲν ἦρθε νὰ δώση κάτι τὸ μνημειακὸ καὶ ἐπιθλητικὸ ἰσότιμο. Θέλεις οἱ τοπικιστικοὶ ἀνταγωνισμοί, ὁ ἀπαίσιος αὐτοχθονισμὸς καὶ ἔτεροχθονισμὸς, θέλεις ἡ καθυστέρηση τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδας μας, ποὺ ἐγίνε σχεδὸν μετὰ ἑκατὸ χρόνια, ἀφότου στερεώθηκε, ἡ ἐλεύθερη Ἑλλάδα, ἡ Ἡπειρος ἔμεινε οὐραγός.

Τῆς ἀξιομνημόνευτης Ἐπαναστάσεως προηγῆθηκε ὁ πνευματικὸς ἐξοπλισμὸς καὶ αὐτὸς ἦταν κυριώτατα ἔργο ἠπειρωτικόν.

«Εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων, γράφει ὁ Κ. Κούμας, χρεωστεῖ ἡ Ἑλλάς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Παιδείας. Μαθηταὶ τῶν Ἰωαννίνων ὑπῆρξαν διδάσκαλοι, εἰς Μέτσοβον, εἰς Τρίκκην, Λάρισσαν, Θεσ)νίκην, Ἀδριανούπολιν, αἱ ὁποῖαι πόλεις ἐσύστησαν σχολεῖα μετὰ τὸ τῶν Ἰωαννίνων. Εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα καὶ εἰς τὴν Κων)πολιν μετεφέρθησαν αἱ ἐπιστημονικαὶ γνώσεις τοῦ τῶν Ἰωαννίνων Σχολείου».

Μετὰ τὴν Κων)πολιν τὰ Γιάννινα εἶχαν γίνε ἡ δευτέρη πόλις τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ὁ Νεόφ. Δούκας γράφει γιὰ τοὺς δασκάλους ἐκείνους ὅτι ὡς «ρύακες ἐξερρήσαν» καὶ ἀρδεῦσαν τὴν νεολαία τῆς ὑποδούλου Ἑλλάδος «ἐν τῷ μεγίστῳ αὐχμῷ».

Οὔτε τὰ ψύχη, οὔτε τὰ θάλπη, οὔτε ὁ ἐλάχιστος μισθὸς ἐμπόδισαν τοὺς ταπεινοὺς ἐκείνους δασκάλους νὰ δρασκελίσουν μὲ τὸ διδασκαλικὸ ντορβᾶ τὰ βουνὰ καὶ τὰ ποτάμια· καὶ νὰ στελεχώσουν τὰ σχολεῖα τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ.

Μὰ δὲν εἶναι μόνο ὁ πνευματικὸς ἐξοπλισμὸς εἶναι καὶ ἡ Πολεμικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἰωαννίνων, ὅπως καθιερώθηκε νὰ λέγεται, αὐτὴ ἡ Αὐλὴ τοῦ Ἀλῆ Πασιᾶ, αὐτοὶ οἱ μαχηταὶ τοῦ Σουλίου ποὺ ἔδωσαν τὴν πολεμικὴ πείρα καὶ τὶς προσωπικὲς ἐκατόμβες.

Ἀπὸ τὴν Ἠπειρο σὰν ἀπὸ Δούρειο Ἴππο ξεχύθηκαν οἱ ἀπελευθερωτὲς τῆς ὑπόδουλης Ἑλλάδος. Ἄν λάβῃ κανένας ὑπ' ὄψει τὸ φρονηματιστικὸ ἔργο τῶν Ἠπειρωτῶν διδασκάλων δὲν εἶναι νομίζω ὑπερβολὴ νὰ εἰπωθεῖ ὅτι στὶς πολεμικὲς σημαῖες τοῦ 1821 ἔπρεπε νὰ γραφῆ κάτι ἀνάλογο μὲ ἐκεῖνο ποὺ ἔγραψαν οἱ Γερμανοὶ στὶς σημαῖες τοῦ πολέμου τους μὲ τὸν Ναπολέοντα τὸν Α' στὰ 1813 «οἱ διδάσκαλοι τῆς Γερμανίας ἐνίκησαν τὴ Γαλλία».

Ἀλλὰ ζητῶ νὰ μοῦ συγχωρήσετε τὴ θιαστικὴ διαδρομὴ μέσα στοῦ Μουσείου, ὅπου οἱ ἐκφραστικὲς φυσιογνωμίες ἐνδόξων Ἠπειρωτῶν καὶ Ἠπειρωτογενῶν μᾶς καλοῦνε.

Ἐνα λαϊκὸ ἀρβανίτικο τραγούδι

ποὺ ἀναφέρεται σὲ ἥρωες νὰ πῶς τοὺς ζωγραφίζει:

«Στὰ μάτια τους ἀστράφτουν ἑπτὰ ἀκτίνες. Σὰν τύχη νὰ μὴν ἔχουνε ἐλεύθερα τὰ χέρια τους κρατοῦν τὸ γιαταγάνι μὲ τὰ δόντια, ἐνῶ μὲ τὸ πόδι τους πυροβολοῦν».

Ὁ Θουκυδίδης ἀποκαλεῖ «βαρβάρους» τοὺς Ἠπειρώτες, ποὺ δὲν ἦσαν γνῶστες τῆς κομψῆς Ἀττικῆς διαλέκτου. Ὁ Πλούταρχος μ' ὄλα ταῦτα γράφει πῶς «Ἀθρότονον Θρηῖσσα γυνὴ γένος· ἀλλὰ τεκέσθαι τὸν μέγαν Ἑλλησι φημί Θεμιστοκλέα». Πόσους Θεμιστοκλεῖς καυχίεται πῶς γένησε ἡ λεβεντογέννα Ἠπειρος;

Ἀλλὰ νὰ ἡ λευκὴ θάλασσα τῆς φουστανέλλας, τὰ χρυσοπάρυφα γελέκα, ἡ χρυσοκέντητη φέρμελη καὶ τὰ βαρύτιμα σελιᾶχια τῶν παλληκαριῶν, ἡ φορεσιά ποὺ εἶναι γνωστὴ σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα σὰν φορεσιά τσιὰμικη πρωτοφορεμένη στὸ Δέλβινο καὶ τὴν Τσαμουργιά. Ὁ Γ. Δράκος, ὁ Σπύρο - Μήλιος, ὁ Νικολὸ Τζαβέλλας, ὁ Λάμπρος Βεῖκος (Μπέϊκος) ποὺ ἔπεσε στὸν Ἀνάλατο (24 Ἀπριλίου 1827).

Τίνος εἶν' τ' ἄσπρα τὰ κορμιά στὸ
Σένιο (*) ξαπλωμένα;

Μὴν εἶναι τῶν Σουλιώτωνε, μὴν
εἶν' τοῦ Λάμπρο — Βεῖκου;

Κι' ἀκολουθοῦν μὲ τὴν ἀράδα ὁ Χρήστο Φωτομάρας, Μάρας καὶ μαρὰς σημαίνει παράφορος, τρελλός, κάτι ἀνάλογο μὲ τὸ τουρκικὸ

Ν τ ε λ ή ς (Ντεληγιάννης) ὁ Λ. Γούσης, τῆς Κυρά Βασιλικῆς ὁ ἀδελφὸς ὁ ἔμορφος Γιώργη Κίτσος, ὁ Κώστα Μπότσαρης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἄμοιρου Μάρκου, ὁ μεταγενέστερος Δημ. Μπότσαρης, ὁ Νικόλ. Ζέρβας, ὁ Ζώης Πάνου, ὁ ὀρμητικὸς ἀρχηγὸς τῆς καθαλλαγίας ἀπὸ τὸ Πρεμέτι Χατζῆ Μιχάλης Νιταλιάνης, ὁ ἀρρενωπὸς Ἰωάν. Γκούρας μὲ τὴν ἀρνακίδα. Καὶ πιοῦ πέρα λιθογραφία πού παριστάνει τὸν πολύμητι, τὸ γενναῖο Νότη Μπότσαρη, πού τρέμαν οἱ Τουρκαλθανοὶ τὸ σπαθί του, μελαμψὸς καὶ ὠραῖος. «Νάτ ἐζέξ σὶ Νότη» = Νύχτα μαύρη σὰν τὸν Νότη.

Ὁ Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος, γραφιάς καὶ νοῦς πολιτικός, ὁ εὐγενὴς καὶ πρωτομάρτυρας καὶ ἀδικοχαμένος πρῶτος Κυβερνήτης Ἰωάν. Καποδίστριας, ὁ ὀξυδερκὴς Λάζαρος Κουντουριώτης, ὁ μεγαλοπράγμων Μιαούλης, ὁ ἀνίκητος Καραϊσκάκης, πού εἶχε γίνει συνώνυμος μὲ τὴν ἀστραπή καὶ ἡ φήμη του σκόρπιζε τὸν τρόμο στὰ ἀρβανίτικα στίφη, πού δεκαετηρίδες ἀργότερα σωζόταν στὶς παραδόσεις τους σὰν ἀπειλή.

Ν τ ἄ λ ε ὦ ρ ἔ ν τ ἄ λ ε, τ ἔ σ ι ὀ τ ς ν ι ἔ ν τ ο υ φ ἔ κ τ ἔ Κ α ρ α ἰ σ κ ἄ τ ι τ. = Στάσου, ὦρέ, στάσου νὰ ἰδῆς ἓνα ντρουφέκι τοῦ Καραϊσκάκη».

Καὶ ἀκόμη τῆς Σαμονίβας ὁ ἀετός, ὁ ἄμοιρος Μᾶρκος, ἄγγελος καὶ πολεμιστὴς καὶ τραγοῦδι καὶ ὄρκος τῆς παλληκαριᾶς γιὰ Βλάχους, Ἀρβανίτες καὶ Ἑλληνας. Ὁ ἥρωας τῆς

Κλείσοβας Κίτσο Τζαβέλλας, ὁ σκληροτράχηλος Γ. Κουντουριώτης, πού μέχρι τὰ βαθειά του γεράματα σκούπιζε τὰ λαμπόγιαλα μόνος του μὲ τὸ ὀρμέφυτο τῆς Ἡπειρωτικῆς οἰκονομίας. Ὁ Ἰωάννης Κωλέττης μὲ τὸ κεκλιμένο σὰν τὸν πύργο τῆς Πίζας φέσι του καὶ ὁ πολυτάραχος Τζουμπές τῆς Ὑδρας, ὁ Δημ. Βούλγαρης. Ὁ Ἄν. Κριεζῆς καὶ ὁ Κανάρης.

Ὁ Πλαπούτας ἀπὸ τὴν Παλούμπα (Περιστερί) τῆς ὀρεινῆς Γορτυνίας, ὁ Ἀρτέμης Μίχος, ὁ Παλάσκας, ὁ Τομπάζης, ὁ Σαχίνης καὶ ὁ Γρίβας, ὁ Μπούμπουλης καὶ ὁ Σαχτούρης, ὁ Τσαμαδὸς καὶ ὁ Σκουφᾶς, καὶ ἡ Μπουμπουλίνα. Οἱ Πετμεζάδες τῶν Σουδενῶν, οἱ Ζαϊμαῖοι τῆς Κερπινῆς καὶ οἱ Λόντοι τῆς Βοστίτσας ἡμίθει τοῦ Σουλίου καὶ τῆς Ὑδρας Ἡπειρωτῶται καὶ Ἡπειρωτογενεῖς Μιλτιάδες καὶ Θεμιστοκλεῖς, στρατηγοὶ καὶ ναυμάχοι.

Ἄλλὰ τοῦ ἐπισκέπτη τὴν προσοχὴ δὲν εἶναι μόνον οἱ σεπτὲς ἐλαιογραφίες, οἱ διάφορες γκραβῖρ πού τραβοῦν. Χιλιάδες ἀντικείμενα, τῆς ἰδιωτικῆς τους ζωῆς, καὶ τῆς πολεμικῆς τους δράσης, πολλῶν αὐτὰ τὰ ὄπλα τὰ ἴδια ἱερὰ φυλαχτά, κειμήλια ἀξετίμητα μέσα σὲ θῆκες, πού μοιάζουν ἐπιταφίους, κρατοῦν ἄναυδο καὶ συγκινημένο καὶ δακρυσμένο τὸν ἐπισκέπτη, πού ἡ φαντασία του μπορεῖ νὰ γυρίσῃ πίσω καὶ νὰ γίνῃ ἓνα μὲ τῶν ἡρώων τὴν ἴδια τὴ ζωή.

Κάπου ἐκεῖ ἓνας μύλος τοῦ καφέ Γιαννιώτικης ἀσημουργίας πεσκέσι

τοῦ Μάρκου Μπότσαρη στὸν Ἰωάν. Μελαῖ, τοῦ ἰδίου αὐτόγραφο, ὅπως τὸ γνωρίζομε, πάνω σὲ ξύλο, καὶ τὸ σπαθὶ τοῦ ποῦ κράταγε στῆς Καλλιδρόμης τὴ μάχη καὶ ἡ βαρῦτιμη φέρμελη ποῦ θάμπωνε μὲ τὰ χρυσᾶ κεντήματα καὶ ἡ μοιραία σφαίρα ποῦ σφηνώθηκε στὸ κεφάλι τοῦ στὴ μάχη τοῦ Κεφαλόβρυσου καὶ ποῦ ὁ Ὅθων μὲ τὸ ἴδιο τοῦ τὸ χέρι ἔδωκε γιὰ κειμήλιο στὸν Κώστα Μπότσαρη, σὰν κύλισε αὐτὴ μέσα στὸ κρανίον κατὰ τὴν ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων τοῦ.

Ἀσήμι καὶ μάλαμα σκεπάζουν καὶ κεντήματα περικοσμοῦν μέσα στὴ μυρωμένη τους παλαιότητα, κόρδες καὶ γιαταγάνια, σπαθιά καὶ χαντζάρια καριοφίλια καὶ τρομπόνια καὶ πιστόλια καὶ πελέκεις πολεμικούς.

Τὸ σπαθὶ τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τὰ περίδοξα καριοφίλια τοῦ καὶ οἱ δύο ἀργυροὶ πελέκεις (σοπάτα — σπάτα — τσεκούρια), τὸ σπαθὶ τοῦ Ν. Ζέρβα καὶ τοῦ Κ. Μπότσαρη, τοῦ Μῆτρο Μάρα τὸ βαρὺ σπαθὶ, ἔλῃμα ἀπὸ τὸ πυροβόλο τοῦ Σαμουήλ. Ἄλλα καὶ τῆς ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας μετὰ τὸν ἀγῶνα ζωῆς πολλὰ τὰ ἐνθυμήματα εἶναι.

Κάπου σὲ μιὰ θήκη εἶναι παιγνιόχαρτα τυπωμένα στὴν Οὐγγροβλαχία στὰ 1829 τῶν φιλελλήνων ἔργο λατρείας καὶ διαφημίσεως τοῦ Ἀγῶνος, ποῦ εἰκονίζουν μορφές ἀγωνιστῶν. Καὶ ξαίρομε πῶς μαγιά τοῦ Φιλελληνισμοῦ τῆς Βλαχίας ἦταν Ἠπειρώτες ἐγκατε-

στημένοι ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς Γκίκες, καὶ πρὸ αὐτῶν. Ἄλλοῦ ἕνας Ἀστῆρ τῶν ἀνωτέρων Ταξιαρχῶν ἀπονεμημένος στὸν Νότη Μπότσαρη καὶ πλάϊ ἕνα ρακοδοχεῖον ποῦ ἀνῆκε στὸν Στουρνάρα.

Ἐδῶ ἡ καπνοσύριγγα τοῦ ὑψιβρεμέτου Γ. Γενναδίου, τοῦ μεγάλου Διδασκάλου καὶ πρὸ πέρα τὸ καλαμάρι τοῦ Κίτσου Τζαβέλλα, σ' ἕνα ἀσυνταίριαστο εἰρωνικὸ ρυθμὸ(**) τῆς τύχης! Τοῦ Γκούρα ἡ ταμπάκη καὶ μὲ τὴ γνωστὴ προσωπογραφία τοῦ κι ἄλλες 12 τέτοιες τοῦ Λάζαρου, τοῦ Κουντουριώτη κι ἀκόμα ὁ χρυσοφάντος ζωστήρας ποῦ φόρεσε ὁ Καποδίστριας, δῶρο τῆς Κυρίας Εὐνάρδου στὸν πρῶτο Κυβερνήτη.

Ὁ Μεγαλόσταυρος τοῦ Μιαούλη καὶ τοῦ Γ. Κουντουριώτη καὶ κείνος ποῦ κατέθεσε ὁ Ὅθων στὰ ὄστα τοῦ Καραϊσκάκη.

Σ' ἄλλη θήκη σημαῖες ἐνδοξες, τὸ ἀλεξιβρόχιο τοῦ Κουντουριώτη καὶ τὸ ραβδί τοῦ Μπουντούρη καὶ τὸ ἀκρόπρωρο ἀπὸ τὸ πλοῖο τοῦ Μέξη.

Ἀποχαιρετοῦμε γιὰ σήμερα παίρνοντας τὴν εὐλογία τοῦ Μπαλάνου Βασιλόπουλου, ποῦ ἀσκητικὰ μὲ τὸν καλογερικὸ τοῦ σκοῦφο στέκει στὴν ἔξοδο.

Ἐγραφα Ἀνοιξη 1962.

A.X.M.

Σημειώσεις:

(*) Σένιο = ὁ λόφος τῶν νηφῶν.

(**) Εἶναι γνωστὸ πῶς ὁ Κίτσο Τζαβέλλας μόλις μπορούσε νὰ δάσει τὴν ἱστογραφία τοῦ.

Η ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ Η ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΔΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΤΟΥ κ. ΒΑΣΙΛ. ΠΕΡΣΕΙΔΗ

Στους παλιότερους καιρούς ή θρησκευτική μισαλοδοξία εΐταν πολλή έντονη κ' ιδιαίτερα ανάμεσα στους Χριστιανούς και τους Μωαμεθανούς. Σέ κανένα λαό όμως ή θρησκευτική μισαλοδοξία δέν εΐχε φτάσει σέ τέτοιαν αύστηρότητα όπως στον Έλληνικό.

Ή μισαλοδοξία τών έλληνικών πληθυσμών πρὸς τούς Μωαμεθανούς αρχίζει μέ τὸ φανέρωμα τών Μουσουλμανικῶν έθνοτήτων και εχει τήν αίτία της στίς συνεχείς επιδρομές τών βαρβάρων αὐτῶν Άσιατικῶν λαῶν ενάντια στή Βυζαντινή Αὐτοκρατορία και στίς καταχτητικές και έξισλαμιστικές βλέψεις των. Ή ελληνική έθνότητα, διαισθανόμενη τὸν κίνδυνο ἀπὸ τήν αὐξανόμενη δύναμη τοῦ Ίσλαμισμού και για τήν καλύτερη προφύλαξή της, καλλιέργησε μεταξύ άλλων, και τὸ θρησκευτικὸ μίσος και τὸ εστησε ἀψηλὸ και ἀξεπέραστο φραγμό. Τὸ έθνικὸ τραγούδι, θεματοφύλακας και διαφεντευτῆς τῆς έθνικῆς ζωῆς, παρουσιάζει εκφραστικά αὐτὸ τὸ θρησκευτικὸ μίσος.

Τὸ έθνικὸ τραγούδι, ενῶ στέκει ἀλύγιστο στὸ ζήτημα τῆς πίστης τῶν Έλλήνων, προκειμένου για τούς Μωαμεθανούς, παρουσιάζει κατάσταση πολὺ ελαστική. Αὐτό, ἴσως, ἀπὸ πρόθεση ήθικῆς μείωσης

τοῦ ἀσπόνδου τούτου ὀχτροῦ και ἀνάδειξης τῆς Έλληνίδας γυναίκας. "Έτσι, ὁ Άμηράς τῆς Συρίας, ήγεμόνας πανίσχυρος και πολέμιος φοβερὸς τοῦ Βυζαντινοῦ Άκρητισμοῦ, «...ἐπιδραμών εἰς τὴν Ρωμανίαν, ήχημαλώτισε τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Άνδρονίκου, Εἰρήνην μετὰ τῶν ἀκολούθων της, ἐξελθοῦσαν εἰς περίπατον. Μαθόντες δὲ τοῦτο ὁ Κωνσταντῖνος και οἱ λοιποὶ τέσσαρες ἀδελφοὶ αὐτῆς, εσπευσαν πρὸς ἀπελευθέρωσίν της, κατενίκησεν εν μονομαχία ὁ Κων)νος τὸν Άμηρᾶν, ἀνεῦρον ζῶσαν τὴν Εἰρήνην και εδωκαν αὐτὴν ὡς γυναίκα, εἰς τὸν ὑπὸ σφοδροῦ ερωτος πρὸς αὐτὴν καταληφθέντα Άμηρᾶν, γενόμενον χριστιανόν!» Καρπὸς τοῦ γάμου τούτου ήτο ὁ Βασίλειος Διγενῆς Άκρίτας.

Έκείνο πὸ δὲ μπόρεσαν νὰ κατορθώσουν οἱ Άκρίτες με τὴν πολεμική τους δύναμη — νὰ ὑποτάξουν τὸ δυνατὸ αὐτὸ βασιλιά — τὸ πέτυχε μιὰ Έλληνίδα με τὴν ὀμορφιά της και τὴ γυναικεία ἀξία της. Ή ελληνική έθνότητα και ή χριστιανική θρησκεία θριαμβεύουν. Ή Έλληνίδα γυναίκα ὑψώνεται σὰν σύμβολο έθνικῆς περηφάνειας και δύναμης.

Οἱ Τοῦρκοὶ μπορεῖ ν' ἀλλαξοπιστοῦν προκειμένου νὰ κερδίσουν τὴν

ἀγαπημένη τους· οἱ Ἕλληνες, σὸ δημοτικὸ τραγούδι, ὅμως ποτέ καὶ μάλιστα οἱ γυναῖκες, κι' ἄς ἔχουν γιὰ ἀντάλλαγμα τὴν ἀγάπη κι' ὅλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου, ἢ ἀντίθετα ἄς τίς περιμένει ἢ πιὸ μεγάλη δυστυχία, ἀκόμα κι' ὁ θάνατος.

Τὸ τραγούδι γιὰ τὸ Κάστρο τῆς Ὠριᾶς, θρίσκειται σὲ πολλές παραλλαγές. Σὲ ὅλες ὅμως τελειώνει μὲ τὸν ἴδιο τρόπο: Ἡ κόρη τοῦ Κάστρου, μόλις βλέπει ὅτι θὰ πέσει στὰ χέρια τοῦ Τούρκου — πού τὴν ἔχει βάλει σὸ μάτι — σκοτώνεται, μὲ τοῦτον ἢ μ' ἐκεῖνο τὸν τρόπο, γιὰ νὰ μὴ γίνῃ γυναῖκα του.

...Ἡ πόρτα μισανοίγει, γέμισ' ἢ αὐλή.
Ἄλλοι στ' ἄσπρα χύθηκαν κι' ἄλλοι
στὰ φλωριά
κι' αὐτὸς τρέχει στὴν κόρη, π' εἶναι στὰ
γυαλιά.
Κι' ἢ κόρη σὰν τὸν εἶδε ἔπεσε σὸ γιαιλό.

Τὸ νὰ χάσει ἕνας λαὸς τὴ λευτεριά του ἀπὸ μιὰ θίαιη κατάκτηση εἶναι τὸ λιγότερο. Τὸ κακὸ τὸ μεγάλο εἶναι νὰ χάσει τὴν ἐθνικὴ ψυχὴ του. Μὲ τὴν τούρκικη ὑποδούλωση παρουσιάζεται μεγάλος ὁ κίνδυνος τοῦ ἐθνικοῦ ἀφανισμοῦ. Γιὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἔπρεπε νὰ κρατηθῇ ξυπνὴ ἢ Ἐθνικὴ Συνείδηση, ἀμόλευτη ἢ Ἐλληνικὴ ψυχὴ καὶ ἀκλόνητη ἢ θρησκευτικὴ πίστη. Γι' αὐτό, στὴν περίοδο τῆς τούρκικης σκλαβιάς, βλέπομε καὶ τὴ μισαλοδοξία τῆς κάθε μορφῆς πρὸς τὸν Τούρκο καταχτητὴ νὰ ἀναπτύσσεται σὲ τέτοιο βαθμό, ὥστε, τὸ νὰ γίνῃ γυναῖκα Τούρκου μιὰ Ἑλληνίδα, νὰ θεωρεῖ-

ται κάτι τὸ παρὰ φύση, γι' αὐτὸ καὶ ἀδιανόητο. Προδίνοντας τὴ λευτεριά τῆς σὰν Ἑλληνίδα, προδίνει τὴ λευτεριά τῆς καὶ σὰν γυναῖκα. Δηλαδή κάνει δοῦλες τὴν ὁμορφιά τῆς, τὴν παρεθνιά καὶ τὴν τιμὴ τῆς, ὅπως καὶ τὴν πίστη τῆς καὶ τὴν ἑλληνικότητά τῆς. Καὶ ὅταν προδίνει τὴν τιμὴ τῆς σὰν γυναῖκα, προδίνει τὸ αἷμα τῆς τὸ ἑλληνικὸ, προδίνει τὴ Φυλὴ τῆς.

Γι' αὐτό, ἢ Ἑλληνίδα γυναῖκα, στὴν κάθε περίπτωση πού θὰ θρῖσκόταν μπροστὰ σὸ δίλημμα: νὰ κάνει μιὰν εὐτυχισμένη ζωὴ πέρνοντας ἀντρα ἕνα Τούρκο, ἢ νὰ δυστυχίσει, ἀκόμα καὶ νὰ πεθάνει, ἀδίσταχτα προτιμᾷ πάντα τὸ δεύτερο. «Μέγιστος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν νεαρῶν Ἑλληνίδων, ὅσαι ἀπαχθεῖσαι αἰχμάλωτοι ὑπὸ Τούρκων, ἐπροτίμησαν τὸν θάνατον, ἀντὶ τῆς συμβιώσεως μετὰ τοῦ ἄρπαγος». Ἀπὸ τὰ πολλὰ παραδείγματα πού μᾶς δίνουν τὰ δημοτικὰ τραγούδια μας, θ' ἀναφέρομε μερικά. Τ' ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ τραγούδι τῆς Λιάκαινας, πού ἔχε πέσει στὰ χέρια τῶν Τούρκων :

Πῶς λάμπει ὁ ἥλιος στὰ βουνά, σπῖς
κάμπους τὸ φεγγάρι,
ἔτσ' ἔλαμπε κ' ἢ Λιάκαινα στὰ τούρκικα
τὰ χέρια.
Πέντε πασάδες τὴν κρατοῦν καὶ δέκα
βοῦβοντάδες
κι' ἕνα μικρὸ πασόπουλο στέκει καὶ τὴν
ξετάζει.

—Λιάκαινα μ' δὲν παντρεύεσαι, νὰ πάρεις
Τούρκον ἀντρα,

νά σ' ἀρματώσει στοὺ φλουρί, μέσ' τὸ
μαργαριτάρι;
—Κάλιο νὰ ἰδῶ τὸ αἷμα μου τῆ γῆ νὰ
κοκκινήσει
παρὰ νὰ ἰδῶ τὰ μάτια μου Τούρκος νὰ
τὰ φιλήσει.

Ἡ Λιάκαινα τοῦ τραγουδιοῦ ἴσως
νὰ εἶταν ἡ γυναίκα τοῦ Κλέφτη Λιά-
κου. Πάντως ἦταν μιὰ παντρεμένη
Ἑλληνίδα, πού ἔπεσε στά χέρια τῶν
Τούρκων. Οἱ Τούρκοι, γεμάτοι χα-
ρὰ, κρατᾶνε καλὰ τὸ ἀκριβό τους
τοῦτο τὸ λάφυρο, πού μέσα στοὺ ζό-
φο τῆς τούρκικης σκλαβιάς καὶ τῆς
αἰχμαλωσίας, λάμπει ὅπως ὁ ἥλιος
καὶ τὸ φεγγάρι! Ἡ φεγγοβολή αὐ-
τῆ μπορεῖ νὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν
ὁμορφιά τῆς νέας γυναίκας. Καὶ
ὁμορφη ὅμως νὰ μὴν ἦταν ἡ Λιά-
καινα, πάλι θὰ ἔλαμπε. Καὶ ἡ φεγ-
γοβολή αὐτῆ θὰ ἔβγαине ἀπὸ τὸ φω-
τοστέφανο πού πλαισιώνει τὴ μορ-
φή τοῦ ἡρωϊκοῦ μάρτυρα, π ο ὐ
πιστὸς στοὺ χ ρ έ ο ς τ ῆ ς
τιμῆς, προχωρεῖ ἀδίσταχτα στοὺ
δρόμο τῆς θυσίας.

Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τὴ Λένω
Μπότσαρη :

—...Κόρη, γιὰ ρίξε τ' ἀρματα, γλύτωσε
τὴ ζωὴ σου.

—Τί λέτε μωρ' παλιότουρκοι, μωρὲ πα-
λιόζαγάρια;

Ἐγὼ εἶμαι ἡ Λένω Μπότσαρη, ἡ ἀ-
δερφή τοῦ Γιάννη
καὶ ζωντανή δὲν πιάνομαι εἰς τῶν Τουρ-
κῶν τὰ χέρια.

Ἐπεσε σὲ ποτάμι καὶ πνίγηκε.
Τραγικότερη εἶναι ἡ περίπτωση
τῆς Δέσπως, κόρης τοῦ μεγαλοτσέ-

λιγκα γέρο Λιακατᾶ. Ὅπως γρά-
φει ὁ Π. Ἀραβαντινός, τὴν ὁμορφη
Δέσπω τὴν εἶδεν ὁ Ἀληπασᾶς κατὰ
τὸ 1816 νὰ πλύνει, κοντὰ στοὺν Καρ-
θασαρά κι' ἀμέσως τὴν ἐρωτεύτη-
κε. Τὴν ἄρπαξε καὶ τὴν ἔκλεισε στοὺ
Σεραΐ γιὰ νὰ τὴν κάμει γυναίκα του.
«Ἄλλὰ τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ φρίκη
τῆς νεάνιδος καὶ τοσαύτη ἡ σεμνό-
της της, ὥστε πρὶν ἢ μολυνθεῖ ὑπὸ
τοῦ ἄρπαγος, τὴν 15ην ἡμέραν τῆς
ἀρπαγῆς της ἀπεθίωσεν».

Μέσα στοὺ Κάστρο, στὰ ψηλὰ σαρᾶγια
τοῦ Βεζύρη,
ὅπ' εἶχε χίλιες πέρδικες κλεισμένες καὶ
λαλοῦσαν,
ἤφεραν καὶ μιὰ πέρδικα, πέρδικα πλου-
μισμένη,
ὅπου τὴν ἐκυνήγησαν στοῦ Λιακατᾶ τίς
στάνες.
Κι' οὐλές οἱ πέρδικες λαλοῦν κι' ἐκεῖνη
δὲ λαλοῦσε.
.....

Χαρακτηριστικὰ εἶναι καὶ τὰ ἀ-
κάλουθα δύο τραγούδια. Τὸ πρῶτο
ἠπειρώτικο :

Ἄγας ἦρθε καὶ κόνεψε στὴ μέση ἀπὸ
τὴ χώρα.

Κι' ἀκόμα δὲν καλόκατσε νὰ καλογοιο-
ματίσει,
καὶ τὴν τρυγὸνα γύρεψε, πεσκέσι νὰ
τὴν πᾶνε.

Ἄιντε τρυγὸνα μ' στοὺν Πασιά καὶ στοὺ
Βεζίρη ἀφέντη.

Κι' αὐτὴ στὴ θρύση ἔτρεξε, κρῦο νερὸ
νὰ φέρει
κι' οὔτε νερὸ δὲν ἤφερε, οὔτε στὴ Χώρα
φάν' κε.

ἀπανταίνει.

Ὁ ἓνας τῆς λέει: σὺρανκαλή κι' σὺ ἄλλος
καλημέρα.

τρίτους θγάνει τῆ μαχαίρα.

Δούσιμας φίλι, δούσιμας γκιντί, γιά δούσιμας
μαῦρα μάτια
μή σί κάνουμε κουριάτια.

Κάλιο νά ἰδῶ τὸ γαῖμας μου — Ἄρβανίτη
σκυλί —

νείες, και εἶχαν οἰαπαιοαγωγίσει
μὲ τὸ ἥρωϊκὸ πνεῦμα, οἱ γυναῖκες
τῶν τριῶν τελευταίων τραγουδιῶν
δὲν εἶναι παρὰ ἀπλὲς γυναῖκες τοῦ
Λαοῦ. Κι' αὐτὲς ὅμως, μόλις θρέθη-
καν μπροστὰ στοῦ δίλημμα: τῆ ζωῆ
τους ἢ τῆν Ἐθνική τους τιμῆ, ἀδί-
σταχτα προτίμησαν τὸ δεύτερο.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ Ἑλληνίδα.

Ἄρ. 44 — Σπίτι στοῦ Κουκούλι τοῦ Ζαγορίου.
(Ἄρχεῖο Ἄποστ. Βερτοδούλου).

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

Ἄν ἀνταμώσουν τὰ βουνά

Στῆς Τουρκοκρατίας τὸν καιρὸ στὸ ὀρεινὸ Περτούλι: τῶν Ἀγράφων γίνεται μιὰ συκοφαντία μεταξύ τοῦ προεστοῦ Γάκη Χατζῆ καὶ ἐνὸς Τούρκου Μπέη.

Ὁ Μπέης γιὰ νὰ πειράξῃ τὸν προύχοντα, πού ἴσως εἶχε ἀκούσει συζητήσεις γύρω ἀπὸ τὸν ἐθνικὸ πόθο τῆς ἐνώσεως τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἑπείρου μὲ τὴν Ἑλλάδα, ρώτησε τὸ Γάκη:

— Τί λές, ὦρὲ Γάκη, θὰ γίνῃ καμμιά φορά Ἑλληνικὸ ἐδῶ;

Ὁ Γάκης ἀφοβα τοῦ ἀπαντᾷ:

— Καὶ θέβαια μπέη μου θὰ γίνῃ.

Καὶ ὅταν ὁ Μπέης εἰρωνικὰ εἶπε:

— Μπορεῖ βρὲ τζάνεμ μου ν' ἀνταμώσουν τὰ δυὸ βουνά, ἔ, τότε μονάχα θὰ γίνῃ Ἑλληνικὸ.

— Κι' αὐτό, Μπέη μου, γίνεται, κι' ἀνταμώνουν δυὸ βουνά.

— Πῶς μωρέ, μπίρο μου, μπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτό;

— Μ' ἔνα μεγάλο σεισμό, Μπέη μ'.

Καὶ ἔγινε ὁ σεισμὸς τῆς προσαρτήσεως τοῦ 1881.

Ὅλοι ο πρόγονοί σας

Ἡ πίεση τοῦ δυνάστη ἔκαμνε τοὺς ραγιαῖδες νὰ ἐπινοοῦν διάφορα τεχνάσματα γιὰ νὰ ἐπιβιώσουν. Στὶς ἀμείλικτες συνθήκες τὸ μυαλό τους ἔπρεπε νὰ δουλεύει γοργά. Καὶ στὰ πειράγματα τῶν σημαντικῶν Τούρκων καὶ Τουρκαλθανῶν τὸ πνεῦμα τοῦ ραγιαῖ ἀπὸ τὴν ἐκείνην κατὰ κανόνα.

Ἐργαζόταν δικολάθος στὸ Δέλθινο ὁ

Ντέτσικας, ἀπὸ τὸ Ἑρίντι: τῆς Λιούντζης Βορ. Ἑπείρου. Ἦταν εὐφυέστατος καὶ καυστικὸς στὶς ἀπαντήσεις του.

Μιὰ Χριστιανὴ τῆς περιφερείας, κάτω ἀπὸ ἄγνωστες συνθήκες, ἔγινε Τουρκαλά.

Οἱ Τουρκαλθανοὶ θέλησαν νὰ πειράξουν τὸ Ντέτσικα καὶ τὸν ἐκέντησαν:

— Πῶς σοῦ φάνηκε; Τί ἐντύπωση σοῦ ἔκαμε, κύριε Ντέτσικα;

— Μὴν ἔχεις γιὰ τοῦτο (= ἐδρέ!) ἀπάντησε ὁ Ντέτσικας. Ἐμένα δὲ μοῦ κάνει ἐντύπωση, πὺν κάποτε ὄλοι οἱ πρόγονοί σας ἔγιναν διὰ μιᾶς Μουσουλμάνοι καὶ θὰ μοῦ κάνει γιὰ μιὰ γυναίκα;

Κάπου μαζί μὲ τὸ δικό σου

Μὲ τοῦ καιροῦ τὰ γυρίσματα τὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας, στὰ τελευταῖα χρόνια σιγά - σιγά, ἄρχισαν νὰ ἐμφανίζονται καὶ πτυχιούχοι δικηγόροι. Ἔτσι καὶ σὲ ἐπαρχιακὲς πόλεις ἔφθανε διαταγὴ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ὅτι τοῦ λοιποῦ μόνο πτυχιούχοι θὰ δικηγοροῦν ἐνώπιον τῶν τοπικῶν δικαστηρίων.

Ὁ Κατῆς (δικαστῆς) τοῦ Δελθίνου στὴν πρώτη δικάσιμω ἐζήτησε τὸ πτυχίον ἀπὸ τὸν Ντέτσικα.

— Ζότι Ντέτσικα (= κύριε Ντέτσικα), τὴν ἄλλη φορά νὰ φέρεις καὶ τὸ χαρτί.

Ὁ Ντέτσικας ἔκανε πῶς δὲν ἀκουσε τὴν ὑπόδειξη τοῦ Κατῆ.

Τὴν ἄλλη φορά, σὲ ἄλλη δικάσιμω, μὲ κάποια χαιρεκάκια ὁ Μουσουλμάνος δικαστῆς, θέβαιος ὄντας ὅτι θὰ φέρει σὲ δύσκολη θέση καὶ θὰ ἐξευτελίσει στὰ μάτια

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 15)

(άμροστιχίς)

Ἀνασσα ἀγλαόμορφη ἤραία Ζίτσα χαῖρε!
Ἰοστεράνωτη θεά ἐστία ἄγνων δεληήτων.
Μήτηρ υἱοῦ περιφανοῦς τοῦ Ῥήγα συνεργάτου.
Ἰνδαλμα περιηγητῶν καὶ φιλοθεαμόνων.
Λιβανωτὸν σοὶ καίλουσι σοροὶ κ' ἐφαστιέχουαι.
Ἰστασαι ὄντως ἔμπαγλος στοῦ Ῥηγινοῦ σου
θρόνου.
Ἀμρμπολιν ὡς ἡ Παλλοῖς καὶ παρδενῶνα ἔχει.
Ναὸν τὸν ἐπὶ τοῦ τερπνοῦ κ' ἀφιράστου
λόφου.
Ὀφιλέλληνων πρῦτα κ' ὁ προσφίλης μας
Βύρων,
Σ' ἐζύμνησε κ' ἐνέδυσε βασιλιικήν πορθύραν.

Βογιάτι 1916 Μαΐου 30. } Οἰμονόμος
Κωστ. Οὐδymiα
ἐν Ζίτσῶν τῆς Ἠλείου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ

— Ὁ περιφανῆς Υἱὸς συ-
νεργάτης τοῦ Ρήγα Φε-
ραίου εἶναι ὁ Ζίτσαϊος ἰατρός, σπου-
δασμέγος στὴ Βιέννη, Δημήτριος Νικολί-
δης, ποὺ συνελήφθη μαζί με τὸν Πρω-
τομάρτυρα καὶ στραγγαλίσθηκε μαζί του

στὶς φυλακὲς τοῦ Βελιγραδίου σὲ ἡλικία
32 ἐτῶν.

Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι γιὰ τὸ ἄξι-
οῦ ἀπὸ τέκνο τῆς Ζίτσας ὁ Ὑπουργὸς τῶν
Ἑσωτερικῶν τῆς Αὐστρίας Φρέξερ, στὴν
ἀναφορὰ του πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα ση-
μαίωσε ὅτι «ὁ Νικολίδης εἶναι θεβαρυμέ-
νος με φιλελεύθερο πνεῦμα».

— Ἰνδαλμα Περιηγή-
τῶν. Ἀναφέρεται βέβαια στοὺς ὕμνη-
τὲς τῶν καλλονῶν τῆς Ζίτσας, Λόρδον
Βύρωνα, τὸν Πρίγκιπα Μαξιμιλιανὸν
Αὐτοκράτορα τοῦ Μεξικοῦ κ.ἄ.

— Ἀκροστιχίδα: Ἀναφέρε-
ται μᾶλλον στὸν Μητροπολίτη Γρεβενῶν
Αἰμιλιανό, ποὺ εἶχε τραγικὸ τέλος δολοφο-
νηθεὶς τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1911 ἀπὸ ὄργα-
να τοῦ Νεοτουρκικοῦ Κομιτάτου με τὸν
διάκονο τοῦ Δημήτριο Ἀναγνώστου καὶ τὸν
ἀγωγιάτη του.

Τοῦ Αἰμιλιανοῦ εἶχαν βγάλει τὸ ἔνα
μάτι με τὴν ξιφολόγχη καὶ κατακόψει τὰ
χέρια. Τὸ σῶμα του ἔφερε τραύματα καὶ
τὰ ἄμφιά του ξεσχισμένα. Τοῦ διακόνου ἔ-
λειπε τὸ μισὸ κρανίον κι' ὁ ἐγκέφαλος καὶ
ἡ γενειάδα του.

Ὁ θάνατος τοῦ Ἐθνομάρτυρα Αἰμιλι-
ανοῦ, διώκτη τοῦ τοπικοῦ Νεοτουρκικοῦ
Κομιτάτου, εἶχε κάνει μεγάλη αἴσθησι
στὸν Ἑλληνισμό καὶ φυσικὰ στὴν πλησιό-
χωρη Ἠπειρο. Ὁ συντάκτης τῆς Ἀκρο-
στιχίδας Κωνσταντῖνος Εὐθυμίου, ὁ «πα-
πα-Θύμιος» ὅπως τὸν ἔλεγον στὴ Ζίτσα ἤ-
ταν ἰδιαίτερα εὐαίσθητος ἐξ αἰτίας τοῦ ἐκ-
κλησιαστικοῦ του ἀξιώματος.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 13)

τῶν πελατῶν του τὸ Χριστιανὸ δικολάβο
Ντέτσικα:

— Ζότι Ντέτσικα, ὁ νόμος με ὑποχρε-
ώνει νὰ σοῦ ζητήσω πτυχίον...

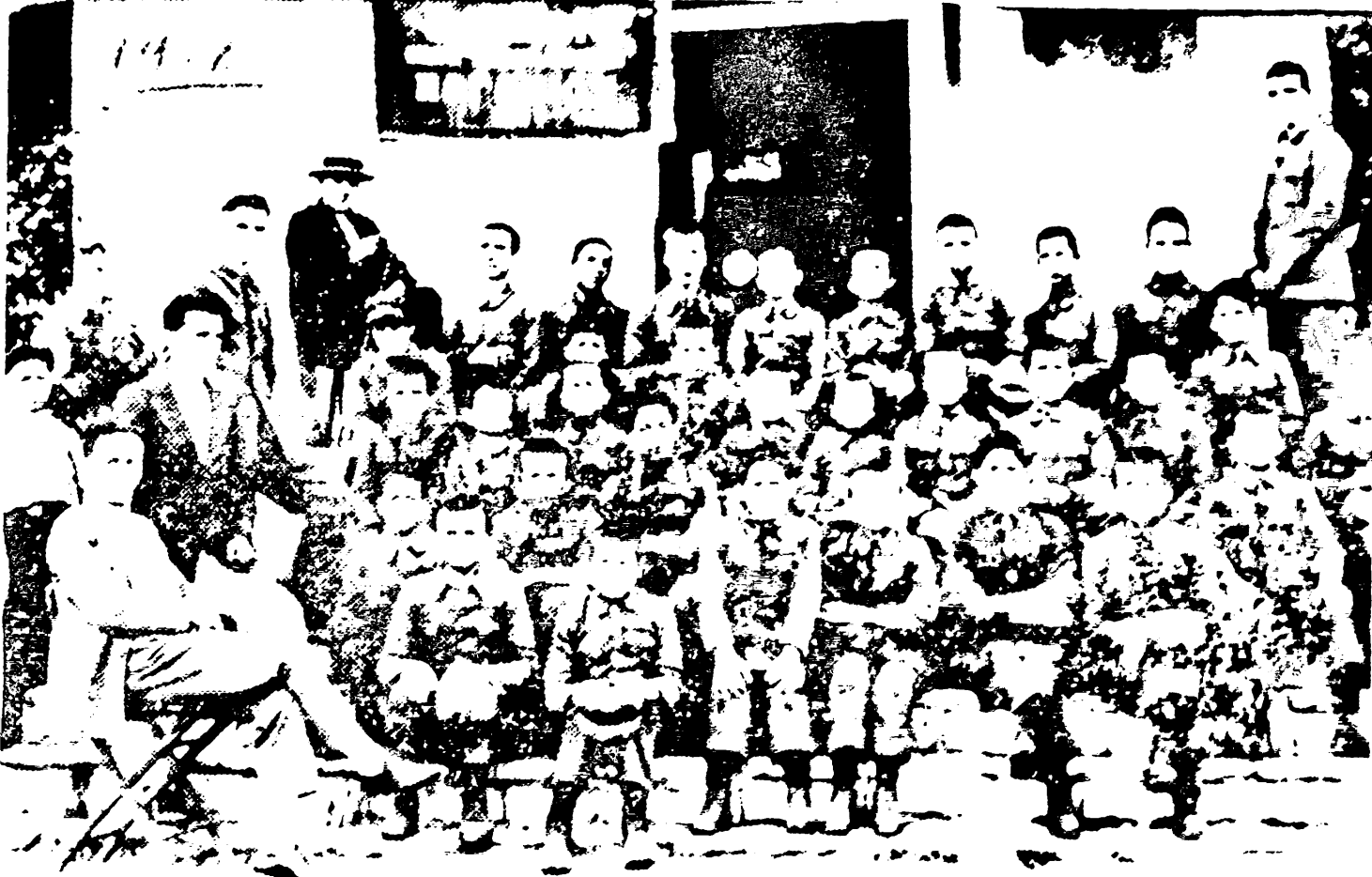
Καὶ ὁ Νέτσικας ἀτάραχος:

— Μὴρ' γιαχοῦ, σοῦ τὸ ἔδωσα, τὸ ἔ-
βαλες κάπου μαζί με τὸ δικό σου!

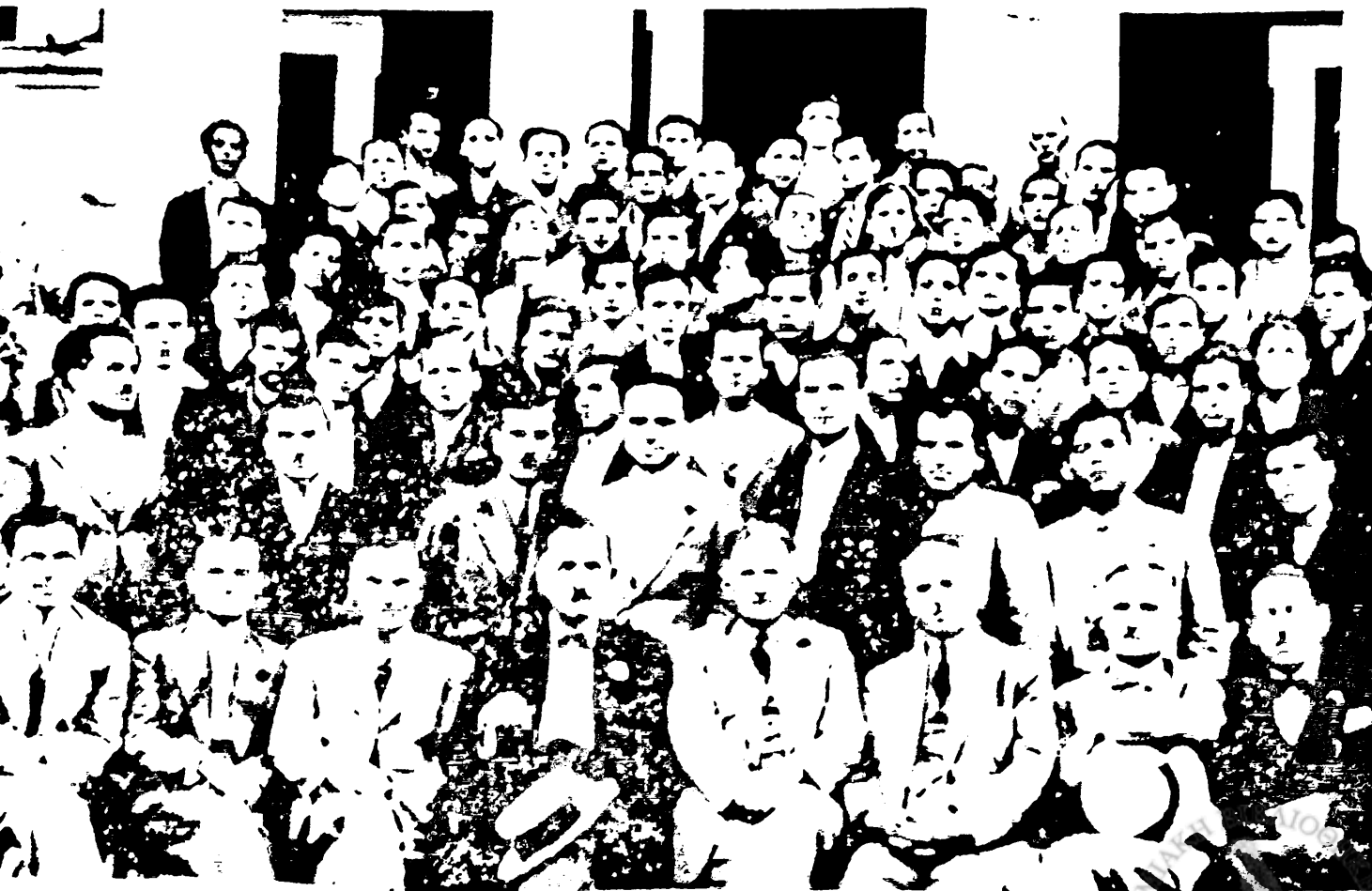
Ἦρθε σὲ ἀμηχανία ὁ Κατῆς, γιὰτι καὶ
αὐτὸς δὲν εἶχε καὶ δὲν ξανάκανε λόγο
γιὰ πτυχίον.

α.χ.μ.

— Τῆς ἱστορικο - λαογρα-
φικῆς μελέτης ΑΓΩΓΙΑΤΕΣ
ΚΑΙ ΚΙΡΑΤΖΗΔΕΣ ἢ συνέχεια
ἐξ αἰτίας ἐπίκαιρης ὑλῆς ἀνα-
βάλλεται γιὰ τὸ ἐπόμενο.

Άρ. 45. — Φωτογραφία οικοτρόφων Πωγωνιάς (1928) με τὸ Διευθυντὴ τους Ματθαίον Βαλκῶνη καὶ τὸν Διαχειριστὴ Εὐαγγελίδη. (Φωτογρ. Κων. Κατσικῆ)

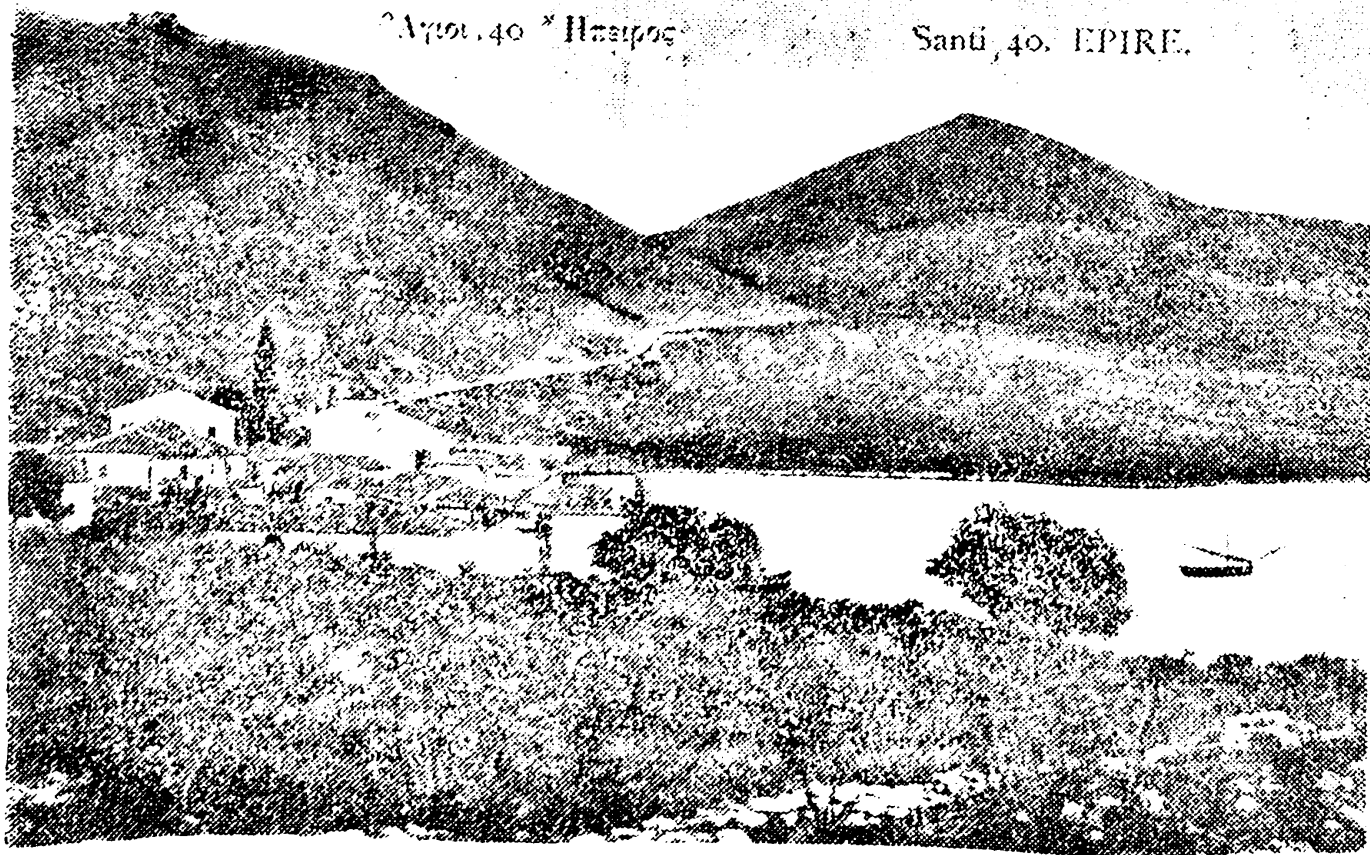
Άρ. 46. — Φωτογραφία μετὰφορῶν Λαοκρατίας 1932. Διακρίνονται οἱ ἱερεὶς Παναγιώτης Μπούρας καὶ αἱ κληρῆτες Σαγκουνης, Ν. Βαζάκας, Σακ. Αλαρίου, Ν. Παπαγιαννίου, ΚΑ. Στάρας, Παπακωνσταντίνου, Παπαγεωργίου, Βολωνάκης καὶ ἄλλοι. (Φωτογρ. Κων. Κατσικῆ)

Ἄρ. 47. — Καθηγηταὶ τοῦ Διδασκαλείου Βελλᾶς μὲ τὸν ἀπὸ Ἰωαννίνων Σπυρίδωνα.
(Ἀρχεῖον Ἀποστ. Βερτοδούλου)

Ἄγιου, 40 * Παιρος

Sarı, 40. EPIRE.

Ἄρ. 48. — Ἀποψη Ἁγίων Σαράντα 1906.

(Ἀρχεῖον Ἐλευθερ. Δόβα)

ΡΑΓΙΑΔΩΝ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ

Ἀναφέρεται στὸν Ἀλῆ Πασᾶ

Ἀνθίμου Ἱεροψάλτου Μεσολογίου

Ἀπὸ Ἀδᾶμ μέχρι τῆς παρουσίας ζωῆς ἡ καλοκαθία σου δὲν ἔχει ξόμπλι καὶ ἡ ἐπικία σου δὲν ἐστάθη. Εἶσαι τὸ φοβερώτερον ζῖ γι τῆς Δικαιοσύνης μὲ τὸ ὄποιον θερίζουν τὸ ζιζάνιον, ὅπου φυτρώνει μεταξὺ τοῦ σίτου, ἀδικίας ὄνομα ἔπαυσεν εἰς τὸν καιρὸν σου. Διοικεὶς καὶ τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους τι ρά ἐδῶ τῆς Δικαιοσύνης σου καὶ θαυμαστῶ τρόπῳ κυβεῖς καὶ πλουσίους καὶ φτωχοὺς. Καταφρονεῖς τοὺς κακοὺς, παιδεύεις τοὺς πταίστας καὶ τιμᾶς τοὺς νᾶς καὶ πλουσίους καὶ φτωχοὺς. Καταφρονεῖς τοὺς κακοὺς, παιδεύεις τοὺς πταίστας καὶ τιμᾶς τοὺς

ἀξιούς. Σὲ ἐγέννησεν ὁ πατήρ σου ὁ διὰ τὴν ἀρετὴν του περιβόητος, οὐτινος εἶσαι υἱὸς ἀναμφίβολος καὶ ὀρμήνευσεν ὁ πάππος σου ὅσα ἦσαν ἱκανὰ νὰ σὲ ἀποκαταστήσουν ἐνάρετον τὰ ὅποια ἐδιδάχθης ἀπὸ τὸν δάσκαλόν σου ὅλα τὰ μυστήρια τῆς πίστεως σ'ἐκήρυξαν νικητὴν καὶ τοῦ

Βελζεβούλ. Δὲν εἶναι χρεια νὰ εἴπω ἄλλο. Τιμᾶς τοὺς γέροντας, σέβασαι τοὺς ἱερεῖς, δὲν ἐμπαιζεῖς τὰ θεῖα. Εἶσαι ὁ πρῶτος κανὼν τῆς καλοκαθίας. Ἡ στήλη τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐπικίας καὶ τέλος πάντων τὴν ἔχεις κορυφὴν τὴν ἐλεημοσύνην. Ἐλεεῖς πᾶσαν ψυχὴν θλιβή

μένην. (*) Αὐτὸ εἶναι ἀρκετὸν διὰ νὰ σὲ γνωρίσει καθεὶς.

ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ, Σχολάρχης

ἀντίγραφον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου

Ἐν Πλατάνῳ τῇ 5.7.1901

ΣΗΜ.: 1) Ἄλλο νόημα θγαίνει διὰν διδάζεται τὸ σύνολο τῶν δυὸ στήλῶν καὶ ἄλλο τῆς ἀρσενῆς στήλης.

(2) Ἰπαι:νιγμός στήν περιτομή τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ.

ΖΩΣΙΜΑΔΕΣ ΟΙ ΜΑΙΚΗΝΑΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Τὰ κληροδοτήματά τους καὶ τί γίνεται σήμερα.

Τοῦ κ. ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ,
Γεν. Γραμματέως τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἑταιρείας

Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Παιάγαθου, ἄλλα καὶ μὲ τὶς συνεχεῖς προσπάθειές μας, πού τὶς θέρμαινε καὶ τὶς λίπαινε ἢ πίστη μας γιὰ τὸ δίκαιο, ἔληξε μὲ σημαντικὴ ἐπιτυχία ἓνας μεγάλος ἀγώνας πού κράτησε πολλὰ χρόνια καὶ εἶχε σχέση μὲ τὸ Ριζάρειο Κληροδοτήμα καὶ τὴν ἐπιναφορὰ στὴν φυσιολογικὴ κοίτη του, πού ὑλοποιεῖται στὴ διάθεση ἑσάει ἀρκετῶν ἑκατομμυρίων δραχμῶν γιὰ ὠρισμένους κοινωφελεῖς σκοποὺς στὴν Ἑπειρο.

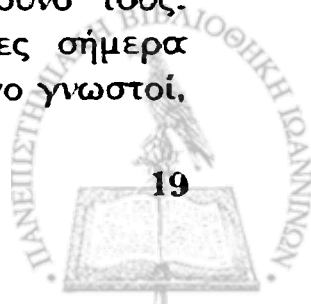
Ἔτσι ἡ Ἑπειρωτικὴ Ἑταιρεία ἀπαλλάσσεται πιά ἀπὸ ἓνα μεγάλο θάρος, τὸ ὁποῖο εἶχε ἐπωμισθῆ μὲ συναίσθηση εὐθύνης καὶ ἔχει τὸν καιρὸ καὶ τὴν ἠθικὴ ὑποχρέωση νὰ διεξαγάγῃ καὶ ἄλλους ἀγῶνες γιὰ ἄλλα κληροδοτήματα Ἑπειρωτικὰ ὑπολογίσιμα μὲ θάση πάντα τὸ νόμο 455)1976, ὁ ὁποῖος γιὰ προορισμὸ καὶ στόχο του ἔχει νὰ διαδραματίσῃ πρωταρχικὸ ρόλο γιὰ τὴν ἐπιωφελέστερη ἀξιοποίηση τῶν προσόδων τῶν κληροδοτημάτων, ἀπὸ

τὰ ὁποῖα ἄλλα ἕως τώρα παραμένουν ἀνενεργὰ καὶ σχολάζοντα καὶ ἄλλα ἔχουν πάρει στραβὸ δρόμο.

Οἰωνὸς ἄριστος γιὰ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδραση στὰ κληροδοτήματα ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου εἶναι ἀρκετὲς ἀποφάσεις τοῦ ἀρμόδιου Ἐφετείου Ἀθηνῶν κί' ἀπάνω ἀπ' ὅλες ἢ 994)1980 ἀπόφαση τοῦ Ἐφετείου Ἀθηνῶν γιὰ τὸ Ριζ. Ἰδρυμα.

Προτοῦ ὥστόσο ἀναληφθῆ ἀπὸ τὴν Ἑπειρωτικὴ Ἑταιρεία οἰαδήποτε ἐλπιδοφόρα προσπάθεια πρὸς οἰαδήποτε κατεύθυνση κληροδοτήματος μὲ τὴ μορφή πού ἐγίνε γιὰ τὸ Ριζ. Κληροδοτήμα, θὰ χρειασθῆ, ἀπαραίτητα νὰ μεσολαβῆσῃ κάποιος χρόνος. Αὐτὸν τὸ χρόνο δὲν κρίνουμε ἄσκοπο νὰ τὸν διαθέσουμε γιὰ τὴ διερεύνηση τοῦ μεγάλου κληροδοτήματος τῆς ἑξαμελοῦς Ἀδελφότητος τῶν ἀειμνήστων Ζωσιμάδων, κάνοντας ἔτσι ἓνα εὐλαβικὸ καὶ ἀπέριττο μνημόσυνό τους.

Ἄν ἴσως οἱ Ζωσιμάδες σήμερα στὸ Πανελλήνιο εἶναι λίγο γνωστοί,

γιατί από τὸ πέρασμά τους στὸ προσκήνιο τῆς ζωῆς τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου καὶ τῆ μεγάλη προσφορά τους σ' αὐτὸν πέρασε πολὺς χρόνος καὶ ἔτσι πᾶνε νὰ σβῆσουν ἀπὸ τὴ μνήμη τους, δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὸ πανηπειρωτικὸ κοινό. "Ολοὶ οἱ Ἑπειρωτῆς τοὺς ξέρουν καὶ εὐλογοῦν τὸ ὄνομά τους, γιατί τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά ἐπιτεύγματα τους στὴν Ἑπειρωτικὴ πρωτεύουσα συντηροῦν τὴ μνήμη τους ἀσβεστη.

Στὴν ἀρχὴ αὐτοῦ τοῦ σημειώματος δὲν περιτεύει, ἂν παρατεθοῦν ἐλάχιστα βιογραφικὰ στοιχεῖα τῶν Ζωσιμάδων.

Ὁ Παναγιώτης Ζωσιμᾶς, καὶ ἡ συμβία του Μαργαρίτα, τὸ γένος Τσουκαλᾶ ἐχάρισαν στὸ Γένος μας μὲ τὴν εὐκαρπία τους ἕξι παῖδες (ἄγόρια) καὶ τρία κορίτσια. "Ολα ἦταν τέλεια πλάσματα τοῦ Θεοῦ στὸ σῶμα, τὸ πνεῦμα, τὴν ψυχὴ. "Ολα ἦταν τὸ ἕνα καλύτερο ἀπὸ τὸ ἄλλο. Τὰ ὀνόματά τους ἦταν: Γιάννης, Ἀναστάσης, Θεοδόσης, Νικόλας, Μιχάλης, Ἀλεξάνδρα, Ζωῖτσα, Ἀγγελικὴ. Εἶναι ὄλα γεννημένα ἀπὸ τὸ 1750 καὶ ὕστερα.

Ὁ γεννήτοράς τους Παναγιώτης εἶναι Γιαννιώτης. Ἡ καταγωγὴ του εἶναι ἀπὸ τὸ Γραμμένο, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸ νὰ προσδιορισθῇ ποῖος πρόγονος ἀπὸ τὴ μεγάλη οἰκογένεια τῶν Ζωσιμάδων μετώκησε στὰ Γιάννινα.

Ἡ μητέρα του Μαργαρίτα ἦταν Γιαννιώτισσα. Στὰ ἄξενα ξένα μίσησαν, ἐργάστηκαν καὶ πλούτισαν. Στὸ Λιβόρνο τῆς Ἰταλίας οἱ μισοί,

στὴ Νίζνα τῆς Ρωσίας οἱ ὑπόλοιποι. Τὰ ἄλλα τώρα γιὰ τὰ περιώ-
νυμα ξε αὐτὰ ἀδέλφια νὰ μοῦ ἐπι-
τραπῆ νὰ τὰ δώσω ἀπὸ ἀποσπά-
σματα :

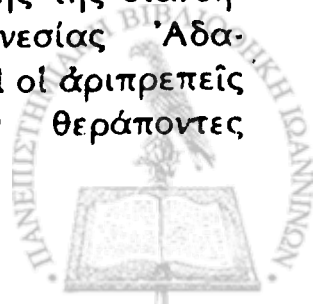
1) Ἀπὸ ἕνα λόγο τοῦ ἱστορικοῦ Ἰ. Λαμπρίδης ποὺ ἐκφωνήθηκε στὸν ἱερὸ Ναὸ τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων τὴν 8η Νοβρίου τοῦ 1879 καὶ

2) Ἀπὸ τοὺς «Παραλλήλους Βίους» «Ζωσιμάδαι» τοῦ νεώτερου Πλούταρχου Ἀναστ. Γούδα.

Ι. Λαμπρίδης καὶ οἱ Ζωσιμάδες

Εἶπε ὁ Ἰ. Λαμπρίδης κατὰ τὴν ἀναφερόμενη ἡμερομηνία στὸ φιλό-
χριστο ἐκκλησιαστικὸ τῆς Μητροπό-
λεως Ἰωαννίνων:

«Ἀλλὰ τίς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὕμνον τῶν κοτορθωμάτων τῆς Ζωσιμαίας ἀδελφότητος; Τίς τῶν Ἑλλήνων δὲν αἰσθάνεται ὑποκάριον τινα εὐχαρίστησιν, τὸ ὄνομα τῶν Ζωσιμάδων, ἀκούων ἢ προφέρων; Ὑπῆρξεν ἀνάγκη τῆς πατρίδος, εἰς ἣν νὰ μὴ συνήνεγκον οὔτοι αὐτοκλήτως; Τίς τῶν μεγάλων τῆς Ἑλλάδος εὐεργετῶν συνεταύτισε τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετὰ τοῦ "Ἔθνους ἡμῶν κρεῖσσον τῶν Ζωσιμάδων; Εἰς τίνα ἑλληνικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, δὲν ἀπαντῶσιν ἀναθήματα τῆς εὐσεβεστάτης ταύτης ἀδελφότητος; Ποῖον Ἔθνος δύναται νὰ ἀντιτάξῃ ἐφάμιλλον τῆς ἐνδόξου ταύτης πλειάδος παράδειγμα; Τί θὰ ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὁ προστάτης τῆς διανοητικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας Ἀδαμάντιος ὁ Κοραῆς καὶ οἱ ἀριπρεπεῖς ἐκεῖνοι τῶν Μουσῶν θεράποντες

Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις, Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄνευ τῶν Ζωσιμάδων, τῶν παγκάλων καὶ βασιλικῶν τούτων σιτοδιτῶν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος;

Ὁ Ἀναστ. Γούδας στοὺς «Παραλλήλους βίους»

Ἐγραψε ὁ Ἀναστ. Γούδας γιὰ τοὺς Ζωσιμάδες:

«Ἄλλ' ὅσω ταχύτερον ἠύξανεν ἡ περιουσία τῶν Ζωσιμάδων, τόσο πλεότερον συνηθάνοντο οὗτοι, ὅτι δὲν εἶναι μέγα κατόρθωμα ἢ συσσωρεύσεις πλούτου, ἀλλὰ μόνον ἡ καλὴ χρῆσις αὐτοῦ, καὶ ἰδίως ἡ γιγνομένη πρὸς ὠφέλειαν τῆς ἀνθρωπότητος. Πατρίδα δὲ ἔχοντες ἐν τῷ σκότει τῆς ἀμαθείας κυλιόμενην καὶ ὑπὸ τὸν σιδηροῦν ζυγὸν φρικωδεστάτης τυραννίας πιεζομένην, ἀπεφάσισαν ἕκτοτε νὰ μεταχειρισθῶσι σύμπαντα τὸν πλοῦτον των πρὸς φωτισμὸν καὶ ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος των».

«Καίτοι ἅπαντες οἱ ἀδελφοὶ καὶ τέλειοι καὶ ἀρτιμελεῖς ὄντες καὶ σφριγῶντες ἴσως, καὶ πανόλθιοι θεβαίως ἐκ τοῦ πλούτου των, ἅπαντες ὅμως ἀπεφάσισαν νὰ μὴ ἔλθωσι εἰς γάμον, ἵνα κληροδοτήσωσι σύμπαντα τὸν διὰ κόπων καὶ μόχθων κτηθέντα πλοῦτον αὐτῶν πρὸς ὠφέλειαν τῆς ἀνθρωπότητος».

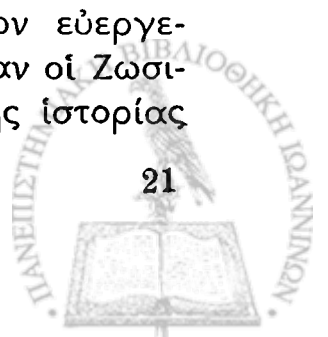
«Μόλις ἀνεφάνη ἐν Παρισίοις ὁ Κοραῆς καὶ ἀμέσως οἱ Ζωσιμάδες συνεννοήθησαν μετ' αὐτοῦ, τῷ παρεῖχον δαψιλεῖς τοὺς πρὸς ἕκδοσιν πόρους καὶ οὕτω συνετέλεσαν δρα-

στηριώτερον ἴσως πολλῶν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους. Φρονοῦμεν δὲ ὅτι δὲν εἶναι ὑπερβολή, οὔτε θὰ ἐλεγχθῶμεν ὡς λίαν Ἠπειρωτίζοντες, ὅτι ἂν, μὴ ὑπῆρχον Ζωσιμάδες, δὲν θ' ἀνεδεικνύετο, οἷος ἀνεδείχθη ὁ Κοραῆς, ἢ τουλάχιστον δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ δημοσιεύσῃ ὅσα ἐδημοσίευσεν ἂν δὲ δὲν ἐδημοσιεύοντο ταῦτα, δὲν ἤθελε φωτισθῆ ἀρκούντως τὸ ἔθνος καὶ δὲν ἤθελε συναίσθανθῆ τὴν κατάστασίν του. Τοῦ φωτισμοῦ δὲ τούτου καὶ τῆς συναίσθησεως ἐλλειπόντων, θεβαίως δὲν ἤθελε γίνεαι ἡ ἐπανάστασις ἢ γενομένη, ἤθελε ματαιωθῆ ἴσως καθ' ὀλοκληρίαν».

...«Καὶ τέλος τὸ νὰ κατευνάξῃ χάριν τῆς φιλογενείας του καὶ αὐτὰς τὰς ὁρμὰς τῆς φύσεως, ταῦτα πάντα εἶναι φρονοῦμεν ὑπεράνθρωπα· εἰς μὲν τοὺς πλουσίους τῶν ἄλλων ἔθνῶν εἶναι ἴσως πάντῃ ἀγνωστα, εἰς πολλοὺς δὲ τῶν ζώντων σήμερον πλουσίων ὁμογενῶν θεβαίως εἶναι ἀκατάληπτα καὶ φαίνονται τρόπον τινὰ ὡς μυθώδη».

«Καὶ δὲν εἶναι μόνον Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις, Θεοτόκης καὶ Κοραῆς, οἵτινες ἠξιώθησαν τῆς γενναίας συνδρομῆς τῶν Ζωσιμάδων πρὸς ἕκδοσιν κοινωφελῶν συγγραμμάτων. Δὲν συνεστήθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν ἀοιδίμων τούτων ἀνδρῶν σχολεῖον, δὲν ὑπῆρξεν ἴσως λόγιος ἀνὴρ, δὲν ἐξεδόθησαν, ζώντων τῶν Ζωσιμάδων συγγράμματα νὰ μὴ ἠξιώθησαν καὶ τῆς συνδρομῆς αὐτῶν».

«Ἐν τῶν μεγαλυτέρων εὐεργετημάτων ἐξ ὧν ἔπραξαν οἱ Ζωσιμάδες, οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς ἱστορίας

καὶ τῆς φιλολογίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων παντός τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, εἶναι ἡ πλουσιωτέρα πολλῶν ἄλλων συλλογῆ νομισματικῆς ὕλης, ἢ τὸ λεγόμενον νομισματικὸν μουσεῖον, ὅπερ ὁ Νικ. Ζωσιμάς, ζῶν ἐδωρήσατο εἰς τὸ "Ἔθνος».

Ἄπ' ὅσα ἀναφέρθησαν συνοπτικὰ παραπάνω τεκμηριώνεται ἡ προσφορά τῆς ἑξαμελοῦς Ἀδελφότητος πρὸς τὸ Πανελλήνιο γιὰ τὸ φωτισμό του.

Οἱ Ζωσιμάδες σὲ μία κρίσιμη περίοδο πού διανύει τὸ "Ἔθνος μας, φορτίζου ν με τὰ ἀφθονα οἰκονομικὰ μέσα πού παρέχουν τὸ Φάρο γιὰ νὰ φωτίζη τὸ Γένος στῆ δύσκολη πορεία του καὶ νὰ τὸ καθοδηγῆ πρὸς τὴν ἀνάστασή του. Γι' αὐτὸ δὲ κάθε τιμὴ καὶ αἶδιος εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται στοὺς Ζωσιμάδες ὄχι μόνο ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς ἠπειρωτῆς, ἀλλὰ ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνας.

Προτοῦ ὥστόσο ἀνοίξουμε τὸ κεφάλαιο τῆς προσφορᾶς τῶν Ζωσιμάδων πρὸς τὴ γενέτειρά τους, τὰ Γιάννινα, σημειώνουμε καὶ τὰ ἀκόλουθα :

α) Τελικὰ οἱ Ζωσιμάδες ἐγκατεστάθησαν στῆ Μόσχα σὲ εὐτελὲς οἶκημα καταβάλλοντας ἐνοίκιο,

β) Οἱ τρεῖς ἀδελφές ἀποκαταστάθηκαν καὶ ἀποτέλεσαν πυρῆνες οἰκογενειῶν στὰ Γιάννινα, πού διακρίθηκαν.

Ξεχώρισε ἀπὸ τις τρεῖς ἀδελφές ἡ Ζωῖτσα, ἡ ὁποία ἀκολούθησε σὲ προσφορὰς καὶ ἀγαθοεργίες τὰ ἀδέλφια τῆς.

Ἄνομαστή ἀρχόντισσα ἡ Κυρά - Ζωῖτσα με τὸ πένθος ἀσήκωτο νὰ τὴ βαραῖνη γιὰτὶ εἶχε χάσει τὸ μονάκριβό της γιό, μοίραζε ἀφειδώλευτα σὲ ὄσους εἶχαν τὴν ἀνάγκη τῆς.

«Πανταχοῦ — γράφει ὁ Γούδας—, ὅπου ὑπῆρχε θλίψις ἡ Κυρά Ζωῖτσα ἔσπευδε καὶ αὐτόκλητος νὰ θεραπεύσῃ καταλλήλως καὶ πάντῃ εὐαγγελικῶς τὴν ἀνάγκη καὶ νὰ ἐγχύσῃ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ θάλασμον εἰς τὰς θλίψεις τῆς κοινωσίας».

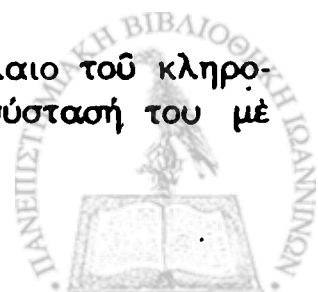
γ) Καὶ στῆ θετῆ τους Πατρίδα, τὴ Μόσχα, πρόσφερε γενναιόδωρα ἢ Ἀδελφότητα σημαντικὰ ποσὰ γιὰ διαφόρους κοινωφελεῖς σκοποὺς καὶ

δ) Με τὸ Δωρητήριον ἀδελφῶν Ζωσιμᾶ πρὸς τὸν Κυβερνήτη Ἰ. Καποδίστρια, πού τὸ ὑπογράφει ὁ Νικόλαος ὑπὸ ἡμερομηνία 16 Σ)θρίου 1829 κληροδοτοῦν στὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος 100 χιλιάδες ρούβλια, γιὰ νὰ βοηθήσουν τὴν ἀνατροφή τῶν ὀρφανῶν τέκνων ἐκείνων τῶν Ἑλλήνων, πού ἔπεσαν στὸν πόλεμον ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος.

Αὐτὸ τὸ κεφάλαιον τῶν 100 χιλ. ρουβλίων κατατεθειμένο ἔσαι ἔχει διαμορφωθῆ σὲ κληροδοτήματα, πού τὴ διαχείρισή του ἔχει ἡ Διεύθυνση τῶν Ἐθνικῶν Κληροδοτημάτων τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν.

Ἰκνηδατώντας τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα

Τὸ ἀρχικὸ κεφάλαιον τοῦ κληροδοτήματος καὶ ἡ σύστασή του με

θάση τὰ λίγα στοιχεῖα πού ἔχουμε ἦταν 270.210 δρχ.

Αὐτὸ σὲ ἡμερομηνία πού δὲν μποροῦμε νὰ καθορίσουμε εἶχε φθάσει τὰ 4.259.114 δρχ. Ἀπὸ τὸ ποσὸ αὐτὸ ἀγοράστηκαν 65 μετοχές τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς πρὸς 1000 δρχ. ἡ μία. Ἡ ἀξία τῶν μετοχῶν αὐτῶν στὶς 10 Μαΐου 1928 πρὸς 58.000 ἡ μία ἦταν δρχ. 3.770.000. Ὁ σκοπὸς τοῦ κληροδοτήματος εἶναι ἡ ἐκπαίδευση ὀρφανῶν τέκνων τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος πεσόντων.

Τὸ κληροδοτήμα αὐτὸ τῶν ἀειμνήστων Ζωσιμάδων, πολλοστημόριο ἀπὸ τὴν περιουσία πού κατέλειπαν, εἶναι σημαντικό σήμερα καὶ ὁ σκοπός, πού τάχθηκε ἀπὸ τὴν Ἀδελφότητα τῶν Ζωσιμάδων στὴν Ἑλληνικὴ Πολιτεία, ἡ ἐκπαίδευση δηλ. τῶν παιδιῶν τῶν Ἑλλήνων, πού ἔπασαν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν εἶναι ἀνέφικτος, δὲ μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῆ. Ποῦ νὰ βρεθοῦν σήμερα τέκνα πεσόντων ἐν πολέμῳ;

Ἔτσι τὸ κληροδοτήμα ἐσχόλαζε, ἀδρανοῦσε, ἔμενε ἀνενεργὸ καὶ τὸ ἔσοδο τῆς χρονιᾶς πῆγαινε κι' αὐτὸ στὸ ἀποθεματικὸ τοῦ κληροδοτήματος.

Τὸ Ὑπ. Οἰκονομικῶν, ὅπως πληροφορηθήκαμε ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους ὑπηρεσιακοὺς παράγοντες, ἐκίνησε τὴ διαδικασία τοῦ νόμου 455)1976 «περὶ ἐπωφελεστέρας ἀξιοποιήσεως ἢ διαθέσεως τῶν ὑπὲρ κοινωφελοῦς σκοποῦ καταλειφθέντων ἢ δωρηθέντων περιουσιακῶν στοιχείων κατὰ τὸ ἄρθρον 109, παρ. 2 τοῦ Συντάγματος» καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸ ἄρ-

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΟΝ "ΠΑΡΝΑΣΣΟ,, ΚΑΙ ΑΠΟΥΣΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΕΩΣ

Ἡ γνωστὴ φιλομουσία τῶν Ἡπειρωτῶν, ἀπετέλεσε τὴ θάση συστάσεως καὶ ἰδρύσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός», ἀφοῦ ἰδρυταὶ του ὑπῆρξαν τὰ τέσσερα τέκνα τοῦ Καλαριτιώτη νομισματολόγου Παύλου Λάμπρου, μεταξὺ τῶν ὁποίων διέπρεψαν ὁ Καθηγητὴς Σπυρίδων Λάμπρος καὶ ὁ ἐπὶ τριακονταετία πρῶτος Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ἰδρύματος καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, ὁ Μίκις Λάμπρος.

Καὶ ὅμως, κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἡπειρωτικὴ ἐκπροσώπηση δὲν ὑπῆρχε στὸν «Παρνασσό».

Ἡ Ἡπειρωτικὴ ἀπουσία στὴν ἐκπροσώπηση συνεχίζεται καὶ γιὰ τὴν ἐρχομένη τριετία μὲ τὴν ἐκλογή τοῦ ψηφοδελτίου τοῦ κ. Γερασίμου Κοινιδάρη στὶς ἀρχαιρεσίαις τῆς 22ας Φεβρουαρίου.

μόδιο Ἐφετεῖο μὲ ἀπόφασή του νὰ τάξη ὡς κύριο κοινωφελῆ σκοπὸ τὴ χορήγηση ὑποτροφιῶν εἰς σπουδαστές, οἱ ὁποῖοι νὰ ἔχουν πανελλήνια τὴν προέλευσή τους.

Περισσότερα γιὰ τὰ σημερινὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα τοῦ κληροδοτήματος αὐτοῦ, πού εἶναι οἰκοδομημένο στὸ Δωρητήριον Ἀδελφῶν Ζωσιμᾶ μὲ τὰ 100 χιλ. ρούβλια, καὶ τὰ ἔσοδα κάθε χρονιά ἀπὸ αὐτό, ἐπιφυλασσόμεστε νὰ τὰ δώσουμε σὲ ἄλλο μας Δελτίο.

Σ. Δ. Λ.

Αριθ. 49. — Μετά την αποκάλυψη έντοιχισμένης πλάκας στο σπίτι του Νικολάου Σκουφά, από τον
ομώνυμο Μουσικό - Φιλολογικό Σύλλογο Ἄρτας. Κομπότι 9 Μαΐου 1926.
(Ἀρχεῖο Κλαυδ. Μπανταλούκα).

ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΤΩΝ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ

ΓΙΑ ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ ΠΡΟ ΠΑΝΤΟΣ ΤΗΝ
ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ

Τὸ Συμβόλαιον τῆς μικρῆς μετε-
παναστατικῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ
Γ. Ριζάρη μετὰ τὴν ἐγγύσησιν τοῦ
Κοραῖ ἔχει ἰσχύος.

Μέσα στὴ φωτιὰ τῆς ἑλληνικῆς
Ἐπαναστάσεως, ποὺ εἶχε φλογίσει
τις ψυχὰς Ἑλλήνων καὶ Φιλελλή-
νων ὁ Γεώργιος Ριζάρης αὐτοανα-
κηρυσσόμενος «ὀλιγομαθῆς» ἐκμυ-
στηρεύεται τις μύχιες σκέψεις του
γιὰ τὴν διάθεσιν «τῆς καταστάσε-
ως των». Ὁ αὐταδελφός του Μάν-
θος εἶχε χαράξει τὴν πορεία μετὰ τὴν
ἐνεργὸν βοήθειαν τοῦ συνεχιζομένου
ἀγῶνος.

Πρὸς τὸν Ἄδαμ. Κοραῖν
(Μόσχα 1825)

Σεβάσμιέ μου Κύριε,

Εἶμαι κατὰ δυστυχίαν, ὀλιγομα-
θῆς, ἀγάπησα ὅμως πάντοτε τὰς
μαθήσεις καὶ ἐτίμησα τοὺς πεπαι-
δευμένους, ἀλλ' αἱ δυστυχίαι τῆς
Ἑλλάδος δὲν με ἐσυγχώρησαν νὰ
εὐχαριστήσω τὴν ἐπιθυμίαν μου.
Διὰ τὰς ἰδίας δυστυχίας καὶ ἐγὼ

Γεώργιος Ριζάρης

καὶ ὁ μακαρίτης ἀδελφός μου ἐζή-
σαμεν μακρὰν τῆς πατρίδος μας
καὶ ἤδη πλησιάζει καὶ εἰς ἐμὲ ἡ
γεροντικὴ ἡλικία χωρὶς νὰ ἔχωμεν
κληρονόμους. Ἀλλὰ καὶ ὁ μακαρί-
της ἀδελφός μου καὶ ἐγὼ ἀπεφα-
σίσαμε νὰ ἀφήσωμε κληρονόμον
τὴν πατρίδα μας... καὶ ἐπειδὴ, κατὰ
τὴν γνώμην μας, δὲν εἶναι ἄλλο ὠ-
φελιμώτερον ἀπὸ τὴν παιδείαν καὶ
ὀρθὴν ἀνατροφὴν τῶν νέων ὁ πρὸ
ἐνός χρόνου ἀποθανὼν ἀδελφός μου
Ματθαῖος διώρισεν τὸ ἐπιβάλλον

μέρος τῆς καταστάσεώς μας, μέ τὸ ὅποιον ἐνώνω καὶ ἐγὼ τὸ ἰδικόν μου, διὰ νὰ συστήσωμε σχολεῖον εἰς τὴν πατρίδα μας. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ Ἡπειρος εὐρίσκεται τώρα εἰς δεινὰς περιστάσεις πρέπει νὰ προσμένωμε νὰ ἰδῶμεν τί θὰ γένη καὶ ἡ μερική μου πατρίς τὸ Ζαγόρι καὶ τότε ἀποφασίζω τὸν τόπον ὅπου ἡμπορεῖ νὰ συστηθῇ ἡ σχολή μέ περισσοτέραν ἐλπίδα στερεώσεως καὶ ἀσφαλείας...

Ἐγίαινε, ζῆσε πολλὰ ἔτη διὰ νὰ ὠφελῆς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατάγραψε καὶ ἐμέ μεταξὺ τῶν φίλων σου καὶ τῶν ἀδόξων φιλογενῶν.

Γ. Ριζάρης, Ζαγορίσιος

Ὁ Κοραῆς ἀπαντᾷ ἀμέσως στὸ Ριζάρη, ἐπαινεῖ τὶς προθέσεις του καὶ τὸν προτρέπει νὰ ἀφήσῃ στὴν κοινὴ πατρίδα τὴν περιουσία του.

«...Ἡ γνώμη σας, χρησιμώτατε φίλε, εἶναι νὰ χρησιμεύσητε εἰς τὴν μερικήν σας πατρίδα, τὸ Ζαγόρι, συσταίνοντες ἐκεῖ Σχολεῖα εἰς παιδεῖαν τῶν νέων. Ἄλλ' ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῶν περιστάσεων νὰ ἀναβάλλῃς τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ τὴν πλήρωσιν κλίνεις εἰς τὴν γνώμην νὰ δανείσης τὴν περιουσίαν σας εἰς τὴν κοινὴν πατρίδα, διὰ νὰ φροντίσῃ αὐτὴ νὰ καταστήσῃ τὸ Σχολεῖον

ἢ εἰς τὸ Ζαγόριον ἢ ὅπου ἄλλοῦ κριθῇ χρησιμώτερον».

Ἄν ἐρωτᾷς λοιπὸν καὶ ἐμέ περὶ τούτου, ἡ γνώμη μου εἶναι, φίλε, νὰ γράψῃς ἀνυπερθέτως εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὸν φρόνιμον αὐτῆς Πρόεδρον Κουντουριώτην νὰ μεταχειρισθῇ τὴν εὐεργεσίαν σας κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν κοινὴν παιδεῖαν ὄλων τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅταν αἱ περιστάσεις τὸ συγχωρήσωσι νὰ λάβῃ φροντίδα ἐξαιρετοῦ, ὡς εἶναι δίκαιον καὶ διὰ τοὺς συμπατριώτας σας Ζαγοριανούς.

Μὴν ἀμφιβάλλεις, φίλε, ὅτι ὠφελῶν τὴν κοινὴν πατρίδα ὠφελεῖς ἐν ταυτῷ καὶ τὴν μερικήν καὶ γένεσαι τῷ ὄντι χρήσιμος εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα».

Ἄδ. Κοραῆς

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

Ἀπέθανε στίς 2 Ἰανουαρίου σέ μεγάλη ἡλικία ὁ Φίλιππος Δραγούμης, γεννημένος τὸ 1890. Γιὸς τοῦ Πρωθυπουργοῦ Στεφάνου Δραγούμη, ἑγγονὸς τοῦ Νικολάου Δραγούμη, τοῦ συγγραφέως τῶν «Ἀναμνήσεων». Ἀδερφός του ὁ ἀθλησμόνητος Ἴων Δραγούμης (Ἰδᾶς) Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στὸ Μοναστήρι, πρόμαχος τῶν Ἐθνικῶν ἀγώνων, δολοφονηθεὶς τὸ 1920 ὅμα τοῦ διχασμοῦ.

Ἡ οἰκογένεια Δραγούμη ἀνέβαζε τὴν καταγωγή της στὴ Δραγούμη τῆς Θεσπρωτίας, ἀπ' ὅπου μὲ τὸν ἐξισλαμισμό τῶν Τσάμηδων πῆγε καὶ ἐγκαταστάθηκε στὸ Βογατσικό τῆς Μακεδονίας. Εἶναι ἡ οἰκογένεια ἀπὸ τίς πρῶτες πολιτικές οἰκογένειες τῆς μεταπαναστατικῆς Ἑλλάδας.

Ὁ Φίλιππος Δραγούμης μετὰ τίς ἐγκύκλιες σπουδές του ἐσπούδασε νομικά στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν ἀπὸ ὅπου πῆρε τὸ πτυχίο τὸ 1910.

Ἐλαβε μέρος στοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους καὶ ἐτραυματίσθηκε στὴ μάχη τοῦ Σαρανταπόρου. Τὸ 1914 μπῆκε ἀκόλουθος στὸ Ἰπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν. Ὑπῆρέτησε ὡς Γεν. Πρόξενος στὴν Ἀλεξάνδρεια. Πολιτεύθηκε στίς ἐκλογές τῆς 1 Νοεμβρίου 1920 μὲ τὴ σημαία τῆς Ἡνωμένης Ἀντιπολιτεύσεως καὶ ἐξελέγη βουλευτὴς Φλωρίνης.

Ἐγρημάτισε Ἰπουργὸς Γεν. Διοικητῆς Β. Ἑλλάδος, Ἰφργὸς Ἐξωτερικῶν στὴν Κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου καὶ στὴν Κυβέρνηση Κ. Τσαλδάρη, Ἰπουργὸς Στρατιωτικῶν, καὶ Ἐξωτερικῶν στὴν Κυβέρνηση Κιουσοπούλου, Ἰπαρχηγὸς τῆς Ἑλλ. Ἀντιπροσωπείας στὴ Διάσκεψη τῆς Εἰρή-

νης τῶν Παρισίων (1946).

Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, τῆς Γλωσσικῆς Ἐταιρείας, τοῦ Ἀναγνωστοποιείου Γεωργικοῦ Σχολείου Κονίτσης.

Συνέγραψε «πολεμικὰ δημοσιεύματα» σὲ δύο τόμους, «Συνέδριο τοῦ Λιθάνου - Κυβέρνησις ἀπελευθερώσεως», «Προσοχὴ στὴ Βόρειο Ἑλλάδα», «Ἑλληνικὰ δίκαια στὴ Διάσκεψη τῆς Εὐρώπης», «Ἐπὶ τοῦ Κυπριακοῦ θέματος».

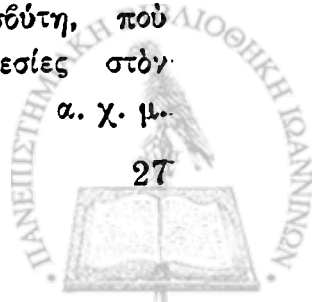
Ὁ Φίλιππος Δραγούμης παρ' ὅλο ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς δολοφονίας τοῦ Ἰωνος ἦταν τοποθετημένος στὴν ἀντιδενιζελική παράταξη, τελικὰ σὰν προοδευτικὸ στοιχεῖο συντάχθηκε μὲ τὰ φιλελεύθερα κόμματα. Γλωσσικὰ τοποθετήθηκε στίς γραμμές τοῦ δημοτικισμοῦ.

Μὲ τὴν Ἠπειρο συνδέθηκε πέρα ἀπὸ τὴν ἀπώτερη προγονικὴ καταγωγή καὶ ἐξ αἰτίας τοῦ Μπαγκείου Κληροδοτήματος.

Τὸ Κληροδοτήμα τοῦ Κορυτσαίου Μπάγκα ὀφείλει τὴ στροφή του στὴν Ἑλλάδα στὸν Στέφανο Δραγούμη. Στὴ συνέχεια ὁ Στέφανος Δραγούμης καὶ οἱ ἀπ' αὐτὸν ἔλκοντες τὸ γένος εἶναι ἰσόβια μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπαγκείου Κληροδοτήματος. Τὸ λειτούργημα αὐτὸ ἄσκησε ὁ Φίλιππος Δραγούμης καὶ μετὰ τὸν θάνατό του θὰ συνεχίσει ὁ Μουσικολόγος Μάρκος Φιλίππου Δραγούμης.

Ἡ «Ἠπειρωτικὴ Ἐταιρεία» τῆς ὁποίας οἱ Διοικήσεις ἦταν συνδεδεμένες μὲ τὸν Φίλιππο Δραγούμη θὰ διατηρήσει ἀσβεστῆ τὴ μνήμη τοῦ σεβαστοῦ Πρεσβύτη, πού προσέφερε σημαντικὰ ὑπηρεσίες στὸν τόπο.

α. χ. μ.

Ἡπειρωτικὴ Πνευματικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση

ΤΟ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 1980

Με πλουσιωτάτη ὕλη, ἱστορικὴ, λαογραφική, λογοτεχνικὴ κλπ., ἀναφερόμενη σὲ ἡπειρωτικὰ θέματα καὶ μὲ καλαίσθητη ἐμφάνιση κυκλοφόρησε τὸ νέο «Ἡπειρωτικὸ Ἡμερολόγιο» τοῦ 1980, σὲ ἓναν ὀγκώδη τόμο (Β' τόμος) ἀπὸ 440 σελίδες.

Στὸ «Ἡπειρωτικὸ Ἡμερολόγιο» τοῦ 1980 συνεργάζονται καθηγητὲς Πανεπιστημίου, ἐπιστήμονες, Λαογράφοι, Ἱστορικοί, Λογοτέχνες καὶ ἄλλοι πνευματικοὶ ἀνθρώποι τοῦ τόπου μας.

Οἱ συνεργάτες τοῦ τόμου ποὺ κυκλοφόρησε εἶναι (σὲ ἀλφαβητικὴ σειρὰ) οἱ ἑξῆς: Ρένος Ἀποστολίδης, Ἀπόστολος Βακαλόπουλος, Ἀπόστολος Βερτόδουλος, Γεώργιος Βρέλλης, Βασίλειος Βετσόπουλος, Ἀπόστολος Γλαβίνας, Πέτρος Γλέζος, Διαλεχτὴ Ζευγώλη - Γλέζου, Σωκράτης Γκιώκας, Δημήτριος Δαβαλᾶς, Τάκης Δάνος, Ἀναστάσιος Εὐθυμίου, Γιάννης Καραβίδα, Σταῦρος Καραδήμας, Βασίλης Κραφίτης, Νίκος Λώλης, Στάθης Λαμπρίδης, Κώστας Λαζαρίδης, Μιχάλης Μερακλῆς, Βασίλης Μάκης, Στέφανος Μπέττης, Ἀλέξανδρος Μαιμιόπουλος, Ἄλκης Μυρσίνης - Μάνθος, Σπύρος Μουσελίμης, Κώστας Νικολαΐδης, Ἰωάννης Νικολαΐδης, Δημοσθένης Νασούλης, Μάνθος Οἰκονόμου, Γεώργιος Οἰκονόμου, Κώστας Οἰκονόμου, Φώτιος Οἰκονόμου, Ἐμμανουὴλ Πρωτοψάλτης, Γεώργιος Πλουμίδης, Τριαντάφυλλος Παπαζήσης, Ἀπόστολος Παπαθεοδώρου, Γεώργιος Ράπτης, Κώστας Στεργιόπουλος, Γεώργιος Σιωμύπουλος, Φρίξος Τζιόδας, Τάκης Τσιάκος, Κώστας Τσέτης, Κώστας Τσαλιμαντὸς, Παναγιώτης Χρήστου, Βασίλης Χαρίσης.

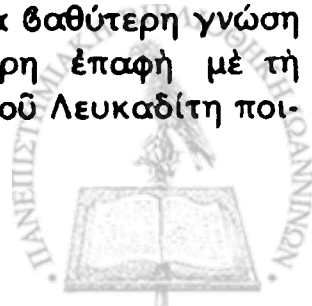
Τὴν ἐπιμέλεια τῆς συντάξεως ἔχουν οἱ κ.κ. Ι. Ν. Νικολαΐδης καὶ Κ. Π. Βλάχος τὴν δὲ καλλιτεχνικὴ ἐπιμέλεια ὁ κ. Β. Χαρίσης.

Τὸ νέο «Ἡπειρωτικὸ Ἡμερολόγιο» τοῦ 1980 ἀποτελεῖ μιὰ πολύτιμη προσφορά στὰ Ἡπειρωτικὰ γράμματα, τὴν ἱστορία καὶ τὴν παράδοση τοῦ τόπου μας καὶ δὲν πρέπει νὰ λείπει ἀπὸ καμιά Ἡπειρωτικὴ Βιβλιοθήκη.

ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗ ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Τὴν 9.12.79 τὸ Πρότυπο Κλασσικὸ Λύκειο Ἰωαννίνων τίμησε στὴν Ἡπειρωτικὴ πρωτεύουσα τὴ μνήμη τοῦ Ἀριστοτέλη Βαλαωρίτη μὲ τὴν **σ υ μ π λ ῆ ρ ω σ η** ἑκατὸ χρόνων ἀπὸ τὸ θάνατό του.

Οἱ δυὸ Μαθητικὲς Κοινότητες τῆς Α' τάξεως τοῦ Λυκείου παρουσίασαν στὴν αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Πνευματικοῦ Ἰδρύματος τῆς Ἐταιρείας Ἡπειρωτικῶν Μελετῶν ἓνα πλούσιο καὶ πολὺ ἐπιμελημένο πρόγραμμα (ἀπὸ περιεκτικὲς ὁμιλίες, συνοπτικὲς εἰσηγήσεις, ἀπαγγελίες ἐκλεκτῶν ποιημάτων, θεατρικὴ παράσταση τοῦ Φωτεινοῦ κλπ.), καὶ κατόρθωσαν μὲ τὴν ἀρτία καὶ ὑποδειγματικὴ ὀργάνωση, τὴν ἐξαίρετη ἐμφάνιση, τὴ βιοματικότητα καὶ τὸν παλμὸ νὰ φέρουν τὸ κοινὸ τῆς πόλεως σὲ μιὰ βαθύτερη γνώση καὶ οὐσιαστικότερη ἐπαφή μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Λευκαδίτη ποι-

ΤΡΟΠΑΙΟΝ ΚΑΛΠΑΚΙΟΥ

**ΑΛΕΞ. ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗ - Χαρ. Κα-
τσιμητρος, Πρόμαχος τῆς Ἡπείρου.
Ἄριθ. βιβλίου — Ποσόν**

Ἐκ προηγουμένων	94.580
Ὁ κ. Φίλιππος Κολοβός ἀρ. 148	300
Ὁ κ. Κων. Κοντόπουλος 686	300
Ὁ κ. Χριστ. Κοσύδας 1431	300
Ὁ κ. Νικ. Κόρδας 638	300
Ὁ κ. Δημ. Κόλιας 145	300
Ὁ κ. Δημ. Μαργιόλης 664	300
Ὁ κ. Γρηγ. Κόκκορος 141	300
Ὁ κ. Κώστ. Ἀναγνωστόπουλος ἀπὸ διάθεση τῶν ὑπ' ἀριθμ. 151—160 βιβλίων	3000
Ἡ κ. Ἰφιγένεια Θεωριίδου 452	300
Ἡ κ. Εἰρήνη Κοζάκη 140	300
Ἡ κ. Ἀθηνᾶ Κοζαδίνου 762	300
Ὁ κ. Δημ. Κιτσιάς 886	300
Ὁ κ. Γεώργ. Καλοσύτης 637	300

Ὁ κ. Ἰωάν. Κάμτσιος 653	300
Ὁ κ. Θ. Κωνσταντόπουλος 1451	300
Ὁ κ. Κων. Κωτσίνας 1467	300
Ὁ κ. Κων. Κωτσάκης 1466	300
Ὁ κ. Βασίλ. Μπόζιος 163	300
Ὁ κ. Γεώργ. Λαναράς 842	500
Ὁ κ. Ζὰκ Κωστής 677	300
Ὁ κ. Δημ. Ζησόπουλος 540	300
Ὁ κ. Σταῦρος Γκατσόπουλος μετὰ τῶν προσφιλῶν τέκνων του δευ- τέρων δόσιν	2000
Ὁ κ. Κώστας Κωτσκάλης 1468	300
Ὁ κ. Κων. Κωστούλας 1442	300
Ὁ κ. Δημ. Γιαγγόδουλος 537	300
Ὁ κ. Κων. Κυρζίδης 1455	300
Ὁ κ. Χαρ. Κούσιος 1434	300
Ὁ κ. Σταῦρος Μάκος	1000
Ὁ κ. Χρυσ. Λαμπρίδης	1000
Σύνολον Δρχ.	109.280

ητῆ, πού τόσα πρόσφερε στήν πα-
τρίδα καί τήν τέχνη. Ἡ καλλιτεχνι-
κή συγκίνηση, ἡ αἰσθητικὴ ἀπόλαυ-
ση καί ἡ πνευματικὴ ἔξαρση ἀπο-
τελοῦν τὸ μέτρο τῆς ἐπιτυχίας τῆς
ἐκδηλώσεως.

Ἰδιαίτερη ἱκανοποίηση προκάλε-
σε στὸ κοινὸ ὁ ὑψηλὸς βαθμὸς κα-
ταρτίσεως, τὸ ἄριστο ἦθος καί ἡ εὐ-
γενὴς προσπάθεια τῶν μαθητῶν νὰ
δώσουν τὸν καλύτερο ἑαυτό τους,
ὅπως — μέσα στὸ Σχολεῖο, — στὰ
γράμματα, ἔτσι καί — ἔξω ἀπὸ τὸ
Σχολεῖο — στοὺς ἄλλους τομεῖς τῆς
ἐθνικῆς καί κοινωνικῆς δράσεως μὲ
βάση τίς πνευματικὲς καί πολιτιστι-
κὲς ἀξίες τοῦ τόπου μας.

Τὴν ἐκδήλωση τίμησαν μὲ τὴν πα-

ρουσία τους ὁ κ. Νομάρχης Ἰωαν-
νίνων, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Δημάρ-
χου, ὁ Ἐπόπτης Μ.Ε., ὁ Γενικὸς Ἐ-
πιθεωρητὴς Μ.Ε. οἱ γονεῖς καί κη-
δεμόνες τῶν παιδιῶν καί πολὺς κό-
σμος.

Τὴ λαμπρὴ παρουσία καί τὴν ἐ-
ξαιρετικὴ συμβολὴ τοῦ Σχολείου
στὸν ἑορτασμὸ γιὰ τὰ ἑκατὸ χρό-
νια ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ποιητῆ τῆς
«Κυρὰ - Φροσύνης» καί τοῦ «Φωτει-
νοῦ» ἐπαίνεσε ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρη-
τὴς Μ.Ε. Ν. Ἰωαννίνων μὲ σχετικὸ
ἔγγραφο του, πού κοινοποίησε σ'
ὄλα τὰ Σχολεῖα τῆς Περιφέρειας.

Κ. ΤΖΙΑΛΛΑΣ
Λυκειαρχῆς

MONUMENTUM AERE PERENNIUS

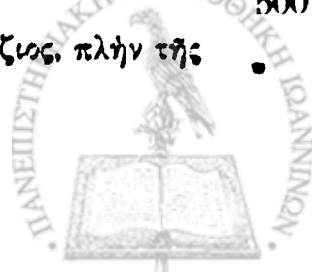
Ἡ «Πνευματικὴ Στέγη» θὰ στηριχθῆ στὴν ἀγάπη τῶν ζώντων, ποὺ δὲν ἐστέρεψε σὲ τοῦτον τὸν Τόπο. Ταυτόχρονα θὰ εἶναι ἡ «Πνευματικὴ Στέγη» Μαυσωλεῖο στὴ μνήμη τῶν προαπελθόντων Ἑπειρωτῶν.

Ὅστις δὲ τοὺς τεκόντας ἐν βίῳ σέβει ὃδ' ἐστὶ καὶ ζῶν καὶ θανῶν θεοῖς φίλος...

(Εὐριπίδη — Ἡρακλείδες)

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΕΓΗΣ

Ἄδ. Κωνσταντῖνος Μερτζανίδης συνδρομὴ τοῦ Δελτίου	300	τοῦ πατρὸς του Κων. Σκενδέρη βου- λευτοῦ Κορυτσᾶς	1000
Ἄδ. Χαρ. Νούσιας συνδρομὴν τοῦ Δελτίου	500	Ἄδ. κ. Ἀθαν. Παπαγεωργίου	500
Ἄδ. ἐκπαιδευτικὸς καὶ συγγραφέας κ. Τάκης Δάνος συνδρομὴ τοῦ Δελτίου	300	Ἄδ. κ. Κώστας Γκούμας ἀπὸ Γο- ρίτσα Βορ. Ἡπείρου πολλαπλὴ δόσις τοῦ γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας	1000
Ἡ ἀρχιτέκτων Ἰωαννίτιστα κυρία Ἐρικ. Ἰωαννίδου	1000	Ἄδ. κ. Σπύρος Μπάρλας συνδρομὴ τοῦ Δελτίου	500
Ἄδ. κ. Μάνθος Οἰκονόμου, ἱστορικὸς - συγγραφέας - Γυμνασιάρχης, συνδρομὴ Δελτίου	200	Ἄδ. Λυκειάρχης καὶ ἱστορικὸς συγγραφέας κ. Νικ. Παπαδό- πουλος εἰς μνήμην τῆς συζύγου τοῦ Εὐλαμπίας	1500
Ἄδ. κ. Χριστ. Κοσύδας συνταξιούχος ἀστυνομικὸς εἰς μνήμην τῶν Γο- νέων του καὶ τοῦ θεοῦ του Γυ- μνασιάρχου Γεωργ. Κοσύδα	1000	Ἄδ. κ. καὶ ἡ κ. Νικολάου Γύρα εἰς μνήμην τοῦ Βασιλείου Καρα- μπίνη	2000
Ἄδ. κ. Δημ. Μαργιδίλης συνδρομὴ τοῦ Δελτίου	500	Ἡ κυρία Ρεβέκ. Πολυμέρου εἰς μνήμην τοῦ συζύγου τῆς Γεωρ- γίου Πολυμέρου	2000
Ἄδ. Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Κοσο- βιτινῶν Βορ. Ἡπείρου κ. Χρ. Νιάκαρης καὶ ἡ κυρία Νιάκαρη εἰς μνήμην τῆς ἀδελφῆς τους Ἀλεξάνδρας Πέτρου Λυδοπού- λου	1000	Ἄδ. Πρεσβευτῆς κ. Γεώργ. Καλού- τσης, Κυθηρίου, χρηματίσας Πρόξενος Ἀργυροκάστρου (1937), δι' ἐνίσχυσιν τῆς Ἑ- ταιρείας καὶ τοῦ Δελτίου	1300
Ἄδ. ἴδιος κ. Νιάκαρης συνδρομὴ τοῦ Δελτίου	500	Ἄδ. κ. Γεώργ. Σωτηρόπουλος δι' ἐ- νίσχυσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἑται- ρείας	500
Ἄδ. κ. Φωκ. Σκενδέρης εἰς μνήμην		Ἄδ. κ. Κων. Βασιλείου συνδρομὴν τοῦ Δελτίου	500
		Ἄδ. κ. Βασίλειος Μπόζιος, πλὴν τῆς	

συνδρομῆς του ὡς τακτικῶς Μέλους τῆς Ἑταιρείας γιὰ τὴν Πνευμ. Στέγη	900	Ἡ φιλόλογος κυρία Θεοδοσία Ἰάν. Σαραλή νέα εἰσφορά τῆς πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας	1000
Ἡ Κυρία Ἑλένη Καζαμία πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας εἰς μνήμην τῆς Παλλοῦς Μπένση	2000	Ὁ κ. Μενέλαος Καρπούζης συνδρομὴν τοῦ Δελτίου	500
Ὁ κ. Σωτ. Μπελτάος συνδρομὴν τοῦ Δελτίου	500	Ἡ ὀδοντίατρος κυρία Λίτσα Κωστάκη - Δημητριάδη συνδρομὴ τοῦ Δελτίου	200
Ὁ κ. Γεώργ. Βάντζιος γιὰ νὰ μὴ συμβεῖ τὸ ἀπευκταῖον τῆς διακοπῆς τοῦ Δελτίου καὶ νέαν συνδρομὴν	500	Ὁ κ. Κων. Κοῦρος μαζί μὲ τὴ συνδρομὴ του ὡς Μέλους τῆς Ἑταιρείας καὶ συνδρομὴ τοῦ Δελτίου	200
Ὁ κ. Δημ. Γιαννόπουλος συνδρομὴν τοῦ Δελτίου	200	Ὁ κ. Μιχ. Γιατόπουλος συνδρομὴ τοῦ Δελτίου	500
Οἱ Κύριοι Χρυσόστομος Λαμπρίδης καὶ Σταῦρος Μάκος Μέλη τῆς Ἑταιρείας, διαπρέποντες σὲ ἐμπορικὰ καὶ πατριωτικὰ ἐπιχειρήματα καὶ στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ Ἐξωτερικὸ (Κάϊρο) καὶ νέες εἰσφορές τους γιὰ τὴν Πνευμ. Στέγη ὁ καθένας ἀπὸ	2500	Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Λέοντος Μελά, εἰς μνήμην τῆς Μητρὸς τους Παλλοῦς Μπένση.	5000
Ὁ κ. Γεώργιος καὶ ἡ Κυρία Λίνα Γ. Ἐξάρχου εἰς μνήμην Στεφάνου Αὐγεροπούλου	3000	Ὁ κ. Ἀπόστ. Βερτόδουλος, συνέχεια προγενεστέρων ἀποστολῶν του, φωτογραφίες ἀπὸ τὸν Ἡπειρωτικὸ χῶρο μεταξὺ τῶν ὀπίων δύο ἀπὸ τίς περίφημες Δρακόλιμνες τοῦ Σιμόλιγγα καὶ τῆς Γκαμήλας.	
καὶ συνδρομὴ τοῦ Δελτίου	300	Ὁ κ. Σοφοκλῆς Ἐξάρχου, δικηγόρος ἀποστέλλει πολὺτιμες φωτογραφίες φυσιολατρικῶν ἐξορμήσεων τῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐκδρομισμού, φωτογραφίες πατριωτικῶν συγκεντρώσεων καὶ φωτοτυπία τῆς δυσεῦρετης μελέτης τοῦ ἀειμνήστου Προέδρου Παναγ. Πουλίτσα «Ἐπιγραφαὶ καὶ ἐνθυμήσεις ἐκ τῆς Βορ. Ἡπείρου.	
Ὁ κ. Ἄνδρ. Σιδέρης συνδρομὴν τοῦ Δελτίου	200	Ὁ κ. Βασίλειος Μπρέστας ἀπὸ τὸ Δράμεσι Θεσπρωτίας μᾶς στέλλει χειρόγραφες ἐργασίες του.	
Ὁ δικηγόρος κ. Σοφ. Ἐξάρχου εἰς μνήμην τῆς ἀναδεκτῆς του Ἀμαλίας Χρήστου, ὀδοντίατρος ἐκ Πολυτσάνης Βορ. Ἡπείρου	1000	1) Διηγῆσεις αἰχμαλώτου Μικράς	
Ἡ κ. Ἐλευθερία Κουταβά - Δάκαρη εἰς μνήμην τῶν γονέων τῆς, νέαν εἰσφορὰν ὑπὲρ τῆς Πνευμ. Στέγης	1000		
Ὁ κ. Χαρ. Λιάμπης συνδρομὴν τοῦ Δελτίου	200		
Ὁ κ. Ἀπόστ. Βερτόδουλος νέαν συνδρομὴν τοῦ Δελτίου	500		

Ἀσίας, σελίδες 99.

- 2) Ὁ παλαιὸς Δάσκαλος (τῆς Τουρκοκρατίας), σελ. 124.
- 3) Ἡ παλιὰ χωριάτικη ζωὴ στὰ χωριά τῆς Θεσπρωτίας, σελ. 59.
- 4) Παλαιὰ ἔθιμα (Γάμος - πανηγύρια - τραγούδια στὰ χωριά τῆς Θεσπρωτίας), σελ. 147, μετὴν παράκληση νὰ τὰ ἐκδώσει ἡ «Ἡπειρ. Ἐταιρεία».

Ὁ κ. Γ. Γάγαλης μᾶς στέλλει ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο του ποίημα (Ἀκροστιχίδα) ἀφιερωμένο στὴ Ζίτσα. Εἶναι πόνημα τοῦ παπα-Κώστα Εὐθυμίου, ποὺ εἶχε τὸ ἐκκλησιαστικὸ ὄφφικιο τοῦ Οἰ-

κονόμου, γραμμένο στὸ Μπογιᾶτι τὸ 1916. Υἱὸς τοῦ παπα-Κώστα Οἰκονόμου μετὰ τὸ ὄνομα Βασιλείου Οἰκονόμου εἶναι ὁ συγγραφεὺς τοῦ τελευταίου γιὰ τὴ Ζίτσα βιβλίου.

Ὁ Γυμνασιάρχης κ. Ἰλ. Βασιλάς μᾶς ἀποστέλλει μελέτη του μετὴν τίτλο «Ὁ λόρδος Βύρων στὴν Πρέβεζα καὶ ἡ Θεοφάνειος Σχολή».

Ὁ δάσκαλος κ. Τάκης Δάνος μᾶς στέλλει ἀναμνήσεις τῶν μαθητικῶν του χρόνων στὴ Ζωσιμαία σὲ μέρη δύο Α—Β.

Ὁ ἐγκριτὸς Δικηγόρος στὰ Γιάννινα κ. Βασ. Γιαννάκος μᾶς στέλλει φωτοτυπικὸν ἀντίγραφον τῆς ἐξ 144 σελίδων ἐντυπῆς δυσεύρετης διαθήκης τοῦ Νικ. Ζωσιμαῖ ἐκδόσεως 1844 στὴν Ἑλληνικὴ καὶ Ρωστικὴ γλῶσσα.

Ἡ κυρία Φρόσω Ἰωαννίδου μᾶς στέλλει φωτοτυπικὰ ἀντίγραφα ἀλληλογραφίας της μετὴν Ἀγγελικὴ Χατζημιχάλη.

Ἀριθ. 50. — Στὸ Ράγιο Θεσπρωτίας. Ναὸς τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου.

(Φωτογρ. Τριαντ. Δ. Παπαζήση)

Ένα γράμμα για σας

Άγαπητή κυρία - Άγαπητέ κύριε,

Στά 25 χρόνια γιορτάζονται συνήθως οι άργυροι γάμοι. Έμεις λοιπόν γιορτάζουμε φέτος την χρυσή μας επέτειο μαζί σας.

Γιατί φέτος συμπληρώνονται 50 δλόκληρα χρόνια από τότε που δειλά-δειλά οι πρώτες Έλληνίδες νοικοκυρές (ή μαμά σας, ή γιαγιά σας, κάποιο δικό σας αγαπημένο πρόσωπο) μαγειρεύει για πρώτη φορά μακαρόνια MISKO.

50 δλόκληρα χρόνια από τότε που για πρώτη φορά ακούστηκε ή βροντερή φωνή του καλόγερου "Ακάκιε τα μακαρόνια να είναι MISKO..." Μισός δηλαδή αιώνας.

Σ' όλο αυτό το διάστημα τα μακαρόνια MISKO ζμειναν πρώτα σε κατανάλωσι. Αυτό δέν είναι τυχαίο. Όφείλεται σ' εκείνο που συνήθως τó λένε άμοιβαία εκτίμησι. Σεις έχετε καλό γούστο. Και ή MISKO δέν σκέφτηκε ποτέ τó παραπάνω κόστος που χρειάζεται για να επιτύχη κορυφαία ποιότητα.

Χρησιμοποίησε πάντοτε διαλεγμένα σιμιγδάλια, πάντοτε τó πιό σύγχρονα μηχανήματα, άκολούθησε τόν πιό έξελεγμένο τρόπο (know-how) παραγωγής. Άποτέλεσμα. Τά MISKO όχι μόνον είναι τó πρώτα μακαρόνια στην Ελλάδα, αλλά και έξόγονται έξακολουθητικά σε σοβαρές ποσότητες, στην Ίταλία, στην ύπόλοιπη Εύρώπη, στην Άμερική, στόν Καναδά και στην Μέση Άνατολή.

Σήμερα ένα στά τρία σπιτία μαγειρεύει MISKO.

Νομίζουμε λοιπόν διτ ένα άπλό εύχαριστώ δέν φτάνει. Σας γράφουμε αυτό τó γράμμα, για να σας ύποσχεθοΰμε διτ ή MISKO θά συνεχίση άκούραστα τίς προσπάθειές της για ν' σας προσφέρει διτ καλύτερο μπορεί να ύπάρξη στην παγκόσμιο βιομηχανία τών ζυμαρικών.

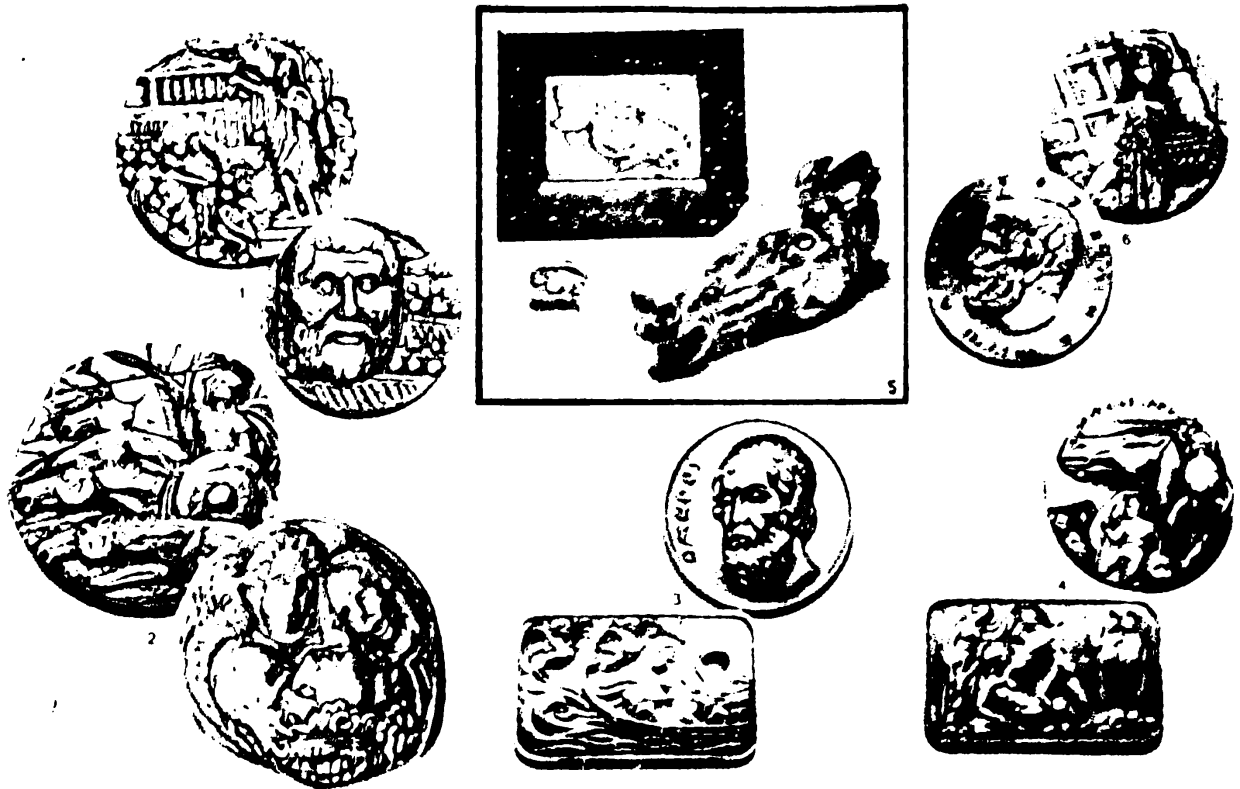
Σας εύχαριστοΰμε άλλη μιá φορά για τήν άγάπη σας.

MISKO

ΑΝΤΙΚΑ

δημιουργός συλλεκτικῶν ἀξιῶν

Μιά ἱστορία εὐθύνης.

Ἰούλιος 1975 Ἐνας χρόνος μετὰ τὴν μεταπολίτευση
Για πρώτη φορά στὴν Ἑλλάδα ἡ ΑΝΤΙΚΑ παρουσιάζει συλλεκτικὰ
μεταλλὰ μετὰ τὴν ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΑΣΗΜΙ (1) τοῦ Γλυπτοῦ Γιαννῆ
Παρμακέλη (6 μετὰλλα σὲ ἀσήμι 999) καὶ δημιουργεῖ ἕνα μεγάλο
πραγματικὸ συλλεκτικὸ κοινὸ ἀνυψώνοντας τὸ καλλιτεχνικὸ τοῦ
πισοθητήριου

Τὰ ἐπιτεύγματα...

Τὸν Μάιο 1976 ἀκολουθεῖ ἡ μνημειώδης σειρά ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο
ΜΕΓΑΣ (2) τοῦ ἴδιου γλυπτοῦ 12 Μεταλλὰ σὲ ἀσήμι 999 καὶ χρυσο
24Κ βαθεῖας χαραξῆς καὶ ἐλευθεροῦ περιγραμματος ὡς τὰ ἀρ-
χαιὰ Νομίσματα

Τὸν Μάιο τοῦ 1977 κυκλοφορεῖ τὴ ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ (10) (10 μετα-
λλὰ σὲ ἀσήμι 999 καὶ σὲ χρυσο 24Κ) καὶ τὸν Ἰανουάριο 1978 ἡ ΙΛΙΑ-
ΔΑ (4) κλείνοντας τὰ ΟΜΗΡΙΚΑ Ἔπη Ἔργα τῆς γλυπτρίας Κατε-
ρίνας Χαλεπά - Καίσαρι τοῦ ἀφιχθόντος στὸ παγκόσμιο συλλεκτικὸ
σχῆμα τῶν πλακετῶν (Plaquettes - Ingots)

Τὸν Ἀπρίλιο 1978 πάντα πρωτοπορώντας καὶ θέλοντας νὰ ξεφυγεῖ
ἀπὸ τοὺς μιμητὲς ποὺ τὴν ἀντιγράφουν προσφέρει ἀμιγῆ Γλυπτικὴ
στὶς 3 μορφές τῆς Ὀλόγλυφο - Αναγλυφο Μετάλλιο παρουσιάζ-
οντας τὸν ΒΟΥΚΕΦΑΛΑ (3) τοῦ γλυπτοῦ Γιαννῆ Παρμακέλη ἐνῶ
ἐξ ἄλλου φέτος τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη τῆς αναθέτουν τὴν ἀσπὴ καὶ
διάθεση γιὰ τὴν Ἑλλάδα τῶν Μεταλλίων γιὰ τὴν διάσωση τῆς
ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ καὶ τοῦ διεθνούς ἔτους ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (4)

Παράλληλα δίνει τὴν ευκαιρία στους Ἑλλήνες συλλεκτὲς νὰ προ-
μηθευτοῦν τὰ Καναδικὰ Νομίσματα γιὰ τὸν Ἀργυρὸ Κιθλαῖο
τῆς Ελισαβέτ τῆς Ἀγγλίας τὸ 1977 τῶν 11 τῶν Ἀγῶνων τῆς Κοι-
νοπολίτειας στὴ Ἐντιμάντον καὶ τῆς ἐπετείου τῆς Ἐνώσεως τῶν
10 ἐπιγῶνων καὶ 2 περισῶων τοῦ Καναδῶ τὸ 1978 ὅταν ὁ ἀποκλειστι-
κὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ Καναδικοῦ Νομισματοκοπείου καὶ δεχεται
νὰ ἀναλάβει ἐπισης τὴν ἀποκλειστικὴ ἀντιπροσώπευση τῶν Ρωσικῶν
Νομισμάτων γιὰ τὴν 22α Ὀλυμπιάδα στὴν Μόσχα ποὺ θὰ γινεῖ
τὸ 1980

Συνάμα εχει ευγενῶς προσφέρει ἐκτὸς ἐμπορίου μεμονωμένα
μεταλλὰ (Πικτες - Ζυγὸς - Ναυαρινο - Καζαντζάκης - Ἀθηνά
Παλαιστὰ) σὲ διάφορους ὀργανισμοὺς κοινῆς ωφελείας γιὰ δω-
ρεὰν διάθεση

Τὰ αἷτια τῆς ἐπιτυχίας...

Σεβασμὸς στὴν Ἑλληνικὴ παράδοση. Ὅλα τὰ θεμὰ τῆς ΑΝΤΙ-
ΚΑ εἶναι παρμένα ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Μυθολογία καὶ
ἱστορία καὶ πλασιώνονται ἀπὸ ἱστορικὰ σημεῖωματα σχηματίζοντας
ἕτσι σπάνιες ἐκδόσεις ἐκτὸς ἔμπορίου

Σεβασμὸς στὴν Τέχνη. Ἀναγνωρισμένοι καὶ ἀξιοὶ δημιουργοὶ δι-
νουν τὸν καλύτερο αὐτὸ τους ἐνῶ παράλληλα τὴν τέχνη ἐξυπηρετεῖ
ἡ πρὸ λεπτολογία καὶ ἐπιμονὴ τεχνικὴ ὡστε νὰ δημιουργοῦνται ἀπι-
στευτὰ ἐπιτεύγματα

Σεβασμὸς στὴν ἀληθεια Τιμὴ ἐνημέρωση τοῦ συλλεκτικοῦ κοινού
καὶ παντοτε πραγματοποιη τῶν υποσχέσεων

Σεβασμὸς στους συλλεκτὲς. Ἀπόλυτα ἀριθμημένες σειρές (ἀπο-
λουθοῦν πρωτόκολλη καταστροφῆς τῶν μπιρῶν μετὰ τὴν ἀσπερι-
τώση καθε ἐργασίας ἐγγυησεῖς πιστοτήτος καὶ καθυρότητας τῶν
μεταλλῶν προσφέρουν τὴν δυνατότητα μίως συλλεκτικῆς ἀξίας
καὶ μίως καλλιτεχνικῆς ἀποκτησῆς σὲ πολὺ προσιτὴ τιμὴ)

Ἡ ἐπιβράβευση καὶ τὸ μέλλον.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς ΑΝΤΙΚΑ εἶναι γεγονός. Ὅμως ἡ σχέση δυνατῆς ἰρι-
λίας καὶ ἀπολυτῆς ἐμπιστοσύνης ποὺ δημιουργήθηκε μετὰ τοὺς συλλεκτικὸς
κοινὸ τὰ ἐνθουσιαστικὰ τηλεφωνήματα καὶ τὰ συγκινητικὰ γράμμα-
τὰ διανοητῆτες προχωρητικῆς ἐπισκεψῆς εἶναι ἡ μεγάλη ἐγγυηση
καὶ συνάμα ὑπόσχεση ὅτι θὰ συνεχισεῖ τὴν ἀναζήτησὴ τῆς γὰ νέα
παντὰ πρωτότυπα θέματα στὸν χώρο τῶν συλλεκτικῶν ἀξιῶν

